

GRONINGEN

AFDELINGSORGAAN
NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE
VERENIGING
AFDELING GRONINGEN

2013 JAARGANG 20

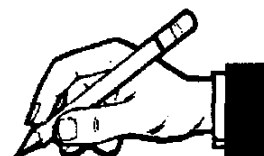
N

<http://groningen.ngv.nl>

Woord vooraf

Gert Zuidema, voorzitter

Voor u ligt het eerste nummer van alweer de twintigste jaargang van ons afdelingsblad. Dat betekent ook 20 jaar redacteurschap van Henk Hartog en 20 jaar medewerking van Antonia Veldhuis, waarvan vele jaren eveneens als redactrice. Al verschijnt ons blad maar drie keer per jaar, toch moet er voldoende kopij zijn om een nummer te laten verschijnen en uiteindelijk in pdf-formaat bij de kopieerinrichting aan te leveren. Henk heeft dat samen met de andere redactieleden in wisselende samenstelling al die jaren voortreffelijk gedaan, waarvoor onze hartelijke dank.

In 1954 kwam eerst een gestencild mededelingenblad uit, dat na een paar jaar de naam "Gruoninga" kreeg. Er viel wel eens een nummer uit, omdat er geen kopij of geld was, maar ook een paar keer een jaargang (1957 en 1968). Vanaf 1969 ging het beter maar er moest nog wel eens een jaargang gecombineerd worden, maar toen was het al een jaarboek, vanaf 1992 een uitgave van de gelijknamige stichting.

Zou er na zoveel jaren schrijven over genealogie/familieonderzoek in Groningen nog wel iets nieuws te melden zijn in een nieuw nummer en een nieuwe jaargang? Toch wel, en als u dit nummer leest ziet u dat er steeds weer nieuwe invalshoeken en onderwerpen zijn, behandeld door oude en nieuwe bekenden, die een tipje van de sluier oplichten die er vaak over gegevens uit het verleden ligt. Er zijn onbekende families bij, maar ook bekende en namen als Elema en Toppen komen ook in de oudste jaargangen van *Gruoninga* al voor.

Zelfs als u alle namen uit de jaargangen van *Gruoninga*, *HuppelDePup*, *Roots@Groningen*, *GroninGEN*, drie kwartierstatenboeken, speciale Groningen-nummers van *Gens Nostra* en onze kort geleden verschenen cd-rom bij elkaar neemt, dan blijft er nog genoeg over om onderzoek naar te doen en er over te schrijven.

Binnen de NGV wordt steeds vaker gesproken over familieonderzoek, en dat geeft al aan dat een persoon in een genealogie of kwartierstaat wel uniek is, maar gezien moet worden in de context van familie en de verbanden waarbinnen men leefde. Dat betekent een verbreding tot allerlei onderwerpen uit de lokale en regionale geschiedenis in al zijn facetten. Daarom maken wij melding van nieuw verschenen boeken die u kunnen helpen bij die verbreding. Dat is ook de reden dat wij al een aantal jaren in het voorjaar en nu ook dit najaar samen met de cultuur-historische vereniging "Stad & Lande" en de Groninger Archieven lezingen organiseren, meestal met een thema en vaak aansluitend op dat van de "Maand van de geschiedenis". Van februari tot in april a.s. zal dat het thema "Arm en rijk" zijn, bij familieonderzoek een herkenbaar onderwerp. Uit de belangstelling voor de lezingen en reacties van bezoekers blijkt dat het gewaardeerd wordt. In het Beleidsplan 2012-2015 van de NGV wordt samenwerking met lokale en regionale historische verenigingen aanbevolen. Dat doen wij dus al jaren.

In het afgelopen voorjaar hebben we samen met de Groninger Archieven op vier zaterdagdagen acht workshops gegeven over het werken met en zoeken in "www.

allegroningers.nl” met als docent Wim Bos uit Appingedam en met medewerking van een aantal andere NGV-leden. Elke keer blijkt dat deelnemers verrast zijn over en onbekend waren met de mogelijkheden van deze voor het zoeken naar Groninger voorouders onmisbare website. U vindt over nieuwe workshops nog geen aankondiging in de agenda, maar via de e-mailservice van de Groninger Archieven en berichten op onze eigen landelijke en lokale website zullen wij u tijdig informeren. Steeds vaker zullen wij u tussentijds per e-mail op de hoogte houden van attenderen op activiteiten van onze afdeling. Het aanmaken van een “profiel” op de landelijke NGV website is daarvoor noodzakelijk, maar gemakkelijk te doen.

In het vorige nummer was de verschijning van de cd-rom over de personen in de eerste akten van de burgerlijke stand in Groningen in 1811 al voorzichtig aangekondigd. Op de valreep is het gelukt de cd-rom met het blad mee te sturen naar onze leden en abonnees onder de titel “Een Bron van Lief en Leed”. In gedrukte vorm zou het een boekwerk van ruim 360 pagina’s zijn, maar als cd-rom was het uitvoerbaar, verzendbaar en betaalbaar, zelfs binnen de begroting. De medewerk(st)ers hebben er met plezier aan gewerkt en we hopen dat u er iets aan hebt voor eigen onderzoek naar families in Groningen.

We hopen dat u in 2013 succesvol mag zijn bij het onderzoek naar uw families en hun geschiedenis en waar mogelijk willen we u graag behulpzaam zijn bij het zoeken naar uw “Roots@Groningen”.

Namens bestuur, redactie en medewerkers wens ik u van harte goede en fijne feestdagen toe en een gezond en voorspoedig 2013.

Afdelingsprogramma

Alle afdelingsbijeenkomsten in deze periode vinden plaats in de **Groninger Archieven, Cascadeplein 4 te Groningen**, in het verlengde van het Hoofdstation tussen het Emmaviaduct en het Hoornsediep; vijf minuten lopen vanaf bus- en NS-station. Toegang is gratis.

Voorjaar 2013 organiseren de NGV afdeling Groningen, de cultuurhistorische vereniging Stad en Lande en het RHC Groninger Archieven vier lezingen. Het thema van de **lezingenserie** sluit aan bij het thema van de laatste Maand van de Geschiedenis: “**Arm en Rijk**”. De tegenstellingen tussen arm en rijk in de provincie Groningen worden vanuit verschillende invalshoeken besproken. Meer uitgebreide informatie binnenkort op de respectievelijke websites.

Aanvang van de lezingen: 20.00 uur. Zaal open 19.30 uur. Toegang gratis.

Woensdag 13 februari spreken **Harry Perton** over de hervormde diaconie in het Oldambt en **Albert Buursma** over de katholieke armenzorg in de stad Groningen.

• **Harry Perton:** *Armen kregen een D op de mouw. De toegang tot de kerkelijke armenzorg in het Oldambt rond 1800.*

Welke waren de voorwaarden waaraan mensen in het Oldambt moesten voldoen om voor steun door een diaconie in aanmerking te komen. Er wordt stilgestaan bij de kerkelijke armenzorg en de aantallen en soorten mensen in de bedeling. Verder Daarna aandacht voor vestigingsregelingen, armenmonsteringen, kerkplicht en schoolplicht.

• **Albert Buursma:** *Leven in stadspaleizen en krotwoningen.*

Aan de hand van bronnen geeft de spreker een beeld van de woonomstandigheden en het leven van rijke en arme inwoners van Groningen. Intrigerende vragen zijn:

Waren er in Groningen ghetto's; Wat was het 'Mennistenhemeltje'; Kende Groningen een 'No-go area'; Van wanneer zijn de eerste 'huisjesmelkers' bekend; Waar stonden de stadspaleizen?

Woensdag 6 maart spreken **Henny van Harten** over rijkdom en soberheid met de Fraeylemaborg als casus en **Eddy de Jonge** over krotwoningen in de Stad.

• **Henny van Harten:** *Zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen. Het kasboek van Hendrik de Sandra Veldtman, borgheer van de Fraeylemaborg.*

Hendrik de Sandra Veldtman hield persoonlijk een kasboek bij vanaf zijn huwelijk in 1786 tot 1809. Dit kasboek geeft een boeiend beeld van het leven van alledag op het uitgestrekte landgoed Fraeylemaborg en in de stad Groningen.

• **Eddy de Jonge:** *De Wittenberg: Kleine huisjes in Groningen....*

Het verhaal van een kleine slop in Groningen naar aanleiding van een zoektocht door het archief van de secretarie van de gemeente Groningen. De Wittenberg was een vochtige en donkere slop aan de Langestraat (achter het Boterdiep).

Woensdag 27 maart spreken **Pim Kooij** over Groninger ondernemers en **Geert Lameris** over de mensen van de strokarton.

• **Pim Kooij:** *Stinkend rijk. Groningse ondernemers in de 19de en begin 20ste eeuw.*

Veel Groningse ondernemers verwierven hun fortuin in de voedings- en genotmiddelenindustrie. Er zal worden geprobeerd die Groningse ondernemers te typeren. Wat was hun religieuze achtergrond? Waren het geboren Groningers of kwamen ze van buiten? Hadden ze gestudeerd of waren het self made men? Waren er verschillen tussen de stad-Groningse en Veenkoloniale ondernemers?

• **Geert Lameris:** *Strokarton: Arm of Rijk?*

De vroegere strokartonindustrie is van grote betekenis geweest voor de welvaart van Groningen. Wat was de betekenis daarvan voor de bevolking? Een verhaal over rijkdom en armoede, over macht en democratisering, over emancipatie en vooruitgang.

Woensdag 17 april spreekt **Mineke van Essen** over *Pedagogische mediators tussen arm en rijk – onderwijs in de 19de en 20ste eeuw.*

Vanaf de onderwijswet van 1806 kregen alle Nederlandse kinderen in principe hetzelfde basisonderwijs; in de dorpen ook vaak op dezelfde scholen. Aan de hand van spraakmakende Groningse schoolmeesters c.q. pedagogen als Berend Brugsma, Rijko Rijkens, Petronella Heringa, Hindericus Scheepstra en Leon van Gelder voert de lezing langs ijkpunten in het spanningsveld tussen arm en rijk: van het gedachtegoed van de Verlichting, via industriële revolutie en socialisme, individuele ontplooiing en de middenschool, naar het modieuze 'opbrengstgericht leren' van vandaag de dag.

Daarnaast nog uw aandacht voor

Dinsdag 9 april 2013

Aanvang : 19.30 uur (vanaf 19.15 uur verzamelen in de hal)

Thema : **Afdelings-Leden-Vergadering**

Agenda :

1. Opening en vaststelling van de agenda
2. Mededelingen
3. Notulen Afdelings-Leden-Vergadering van 6 november 2012.
4. Jaarverslag van de afdeling over het jaar 2012.
5. Financieel verslag van de penningmeester: rekening 2012.

6. Verslag kascommissie en benoeming nieuwe leden kascommissie.
 7. Bestuursverkiezing. Aftredend zijn de voorzitter de heer Zuidema en de heer Wagenaar. Beiden zijn herkiesbaar. Ook de leden van de afdeling kunnen kandidaten voor het bestuur voordragen. Kandidaatstellingen dienen uiterlijk één week voor deze vergadering schriftelijk en ondertekend door tenminste vijf leden ter kennis van de secretaris te worden gebracht.
 8. Benoeming afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde naar de Algemene Vergadering van de NGV
 9. Algemene Vergadering (AV): terugblik op de AV van 24 november 2012, voorbereiding op de AV van 20 april 2013.
 10. Wat verder ter tafel komt
 11. Rondvraag en Sluiting
- De agendastukken worden op de Afdelings-Leden-Vergadering ter inzage gelegd. U kunt zich ook op deze vergadering voorbereiden door de stukken van te voren telefonisch, schriftelijk of per e-mail aan te vragen bij de secretaris dhr. H.J. Timmer, e-mail: secretaris@ groningen.ngv.nl.

Agenda

16 mrt. De **5^e Westfälische Genealogentag** in Altenberge bij Münster.

Naamslijsten

Willem G. Doornbos, Groningen

XXXI

Roderoegeld, Borgercompagnie onder Muntendam, 1763 ¹

Omdat de 'plaatsen' van de ondergeschreven ingezetenen van Borgercompagnie (onder Muntendam) voor een klein deel in het Oldambt liggen, worden zij (door Sappemeer) aangeslagen voor roderoegeld. Door B&R² worden zij hiervan vrijgesteld.

Op't request van Heere Roelfs en consorten zijnde:

Roelf Harms	Geert Poppes
Jan Harms Swart	Geert Balsters
Berent Geers	Derk Fransen
Evert Claasen	Jan Gerbens
Claas Evers	Hindrik Sickes
Ede Klaassen weduwe en consorten	Oomke Hindriks
Claas Evers	Klaas Eysses
Klaas Evers	Tidde Jochems
Wilke Wessels	Geert Hindrix
Koop Evers	Meerten Garbrands
Jan Gerbens	Petje Harms

ingesetenen van de Borgercompagnie onder Muntendam, waarvan de plaatsen eenigsints uitstrekken boven de limieten van den Oldambt na't Sappemeer.

Noot

1 GrA, mnr 321, rekestboek, deel 52, 25 jan. 1763

2 B&R = Borgemeesteren ende Raadt (van Groningen)

Bestuur en Beleid

Gert Zuidema, afdelingsafgevaardigde

Algemene Vergadering (AV) NGV op 24 november 2012.

Op zaterdag 24 november jl. kwamen afgevaardigden van de NGV afdelingen in Utrecht bij elkaar om door het Hoofdbestuur (HB) geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen en plannen binnen de NGV en daarover met elkaar te discussiëren.

Positief punt was de grote belangstelling voor het evenement "Famillement" in Maastricht op 26 september met ongeveer 1500 bezoekers. Zoveel deelnemers waren er niet bij het aansluitend daaraan gehouden Internationale Congres der Genealogische en Heraldische Wetenschappen. Er waren veel minder dan waar in de begroting op was gerekend, zodat er een tekort is ontstaan, waar ook de NGV een deel van zal moeten dragen.

De afdeling Drenthe heeft al enige tijd leden die in Noordwest Overijssel wonen en eerst lid waren van de opgeheven afdeling IJssellanden. De naam van de afdeling zal nu worden Drenthe en Noordwest-Overijssel (DNO).

Financiën

Door middel van de begroting voor het volgende jaar laat het HB zien wat de plannen voor 2013 zijn en hoe die gefinancierd zullen worden. Ook dit jaar was er een sluitende begroting opgesteld, toegelicht en verdedigd door de aftredende 1e penningmeester Menno de Lange. Kritiek was er op de korting die zonder overleg met de afdelingen was toegepast op de door hen ingediende begroting. Eén afdeling, die flink gekort was terwijl de kosten zouden stijgen, zag de toekomst somber in. Men zag in de lager begrote uitgaven voor de afdelingen een tegenstrijdigheid met het Beleidsplan 2012-2015 waarin het grote belang van de afdelingen was verwoord. Uiteindelijk werd de begroting goedgekeurd met de stem van één afdeling tegen.

Voor het verenigingscentrum was een professionele scanner aangeschaft voor het digitaliseren van de collecties. Hiervoor was een subsidie ontvangen.

Een overleden lid had een groot bedrag aan de NGV gelegateerd onder de voorwaarde, dat hiervan de uitgave van een boek over zijn familie zou worden bekostigd. Dat boek over de familie Middag is inmiddels gereed dank zij het werk van Menno de Lange (zie *Gens Nostra* nov. 2012, blz. 602) en er bleef nog een batig saldo over. Aan het HB werd door een meerderheid in overweging gegeven een deel van dat saldo eenmalig te gebruiken om de kortingen op de afdelingsbegrotingen 2013 ongedaan te maken.

Na 10 jaar penningmeesterschap werd afscheid genomen van Menno de Lange met dank voor het vele werk dat hij heeft gedaan. Naast o.a. een miniatuur-schatkist kreeg hij een gouden speld van de voorzitter.

Tot zijn opvolger werd met algemene stemmen Martien van de Donk benoemd als 1^e penningmeester.

Beleidsplan 2012-2015, nu 2013-2016

Voor en na de pauze werd het Beleidsplan 2012-2015 behandeld. De in april ingediende versie was herschreven door de heer R. Dix en had nu twee onderdelen, een beleidsplan en een werkplan. In dit laatste waren de beleidsvoornemens nader uitgewerkt. In het algemeen vond men dit een verbetering, maar het stuk was volgens sommigen nog te uitvoerig en te lang. De plannen werden ambitieus genoemd en de vraag kwam op of het qua menskracht wel uitvoerbaar was. De gang van zaken bij de

Stuurgroep en de werkgroepen werd als voorbeeld genoemd, maar niet in positieve zin.

Uiteindelijk werd het plan aangenomen, maar dan als Beleidsplan 2013-2016, omdat 2012 al bijna voorbij is. Gevraagd werd om in de voorjaarsvergadering aan te geven hoe de kosten van de beleidsplannen in de begroting verwerkt moeten worden. Ook zal het HB moeten aangeven wat prioriteit heeft.

WieWasWie en GenLias

Er was nog steeds ontevredenheid over de functionaliteit van WieWasWie ten opzichte van GenLias en dat er misschien betaald moet worden voor wat in GenLias gratis is. Het laatste woord hierover is nog niet gezegd.

Gens Nostra in nieuwe uitvoering

Tenslotte was er de presentatie van een volledig nieuwe uitvoering van *Gens Nostra* in een groter formaat, nog net geen A4, met een grotere letter en meer kleur op de pagina's. Er komt ook een omslag met foto's op de voorkant en een paar onderwerpen van de inhoud. Het is de bedoeling het januarinumnummer in de nieuwe uitvoering te laten verschijnen. Het zag er mooi uit maar het kost wel iets meer dan nu.

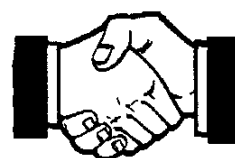
Noot van de redactie

WieWasWie en AlleGroningers

De site van WieWasWie is al weer een tijdje in de lucht. Nu, het is niet voor iedereen meegevallen. Vooral de scans zijn minuscuul weergegeven. Als u een onderzoek in de provincie Groningen uitvoert, kunt u daarom beter de site <http://allegroningers.nl> raadplegen.

Genealogisch voorstellen

Johan Waterborg, redacteur

De heer **Klaas Pera** (pera@hetnet.nl) te Veenendaal doet onderzoek naar de familie Pera, de familie Hel(l)mantel in Nederland en Duitsland en naar doopsgezinde families in het Westerkwartier. Daarnaast is de heer Pera geïnteresseerd in de streekgeschiedenis van het Westerkwartier en Noordoost-Friesland.

De heer **Johannes Koning** (johanneskoning@gmail.com) te Marum schrijft het volgende:

“Ik doe onderzoek naar mijn eigen familie Koning uit Friesland en Groningen, de meeste familieleden komen uit het Westerkwartier en Smallingerland. Ook onderzoek ik de familie van mijn echtgenote E.A. Hardonk. Deze familie komt uit de omgeving van Deventer en uit Bussum en omgeving. Ook komen van deze tak mensen uit heel Nederland. Van mijn grootouders kant onderzoek ik de families Buitkamp en Lap. Verdere hobby's die ik doe zijn wedstrijdvisen, fietsen en computeren. Mijn vrouw is twee jaar geleden begonnen met het onderzoek naar haar eigen familie en zo werd ik ook met dit virus besmet en ben een jaar geleden begonnen met deze hobby. Om meer gegevens en in contact te komen met mensen werd ik lid van 'My Heritage Builder' en diverse andere verenigingen.

Voor mijn website zie: www.myheritage.nl/site-187564142/koning.”

Nieuwkamzool

Petronella J.C. Elema, Groningen

Deze miniatuur-genealogie trok mijn aandacht door de familienaam, die rustig uniek mag heten. Nieuwkamzool, of “nieuwe kamizool” kan namelijk worden vertaald als “het schone hemd” of “een nieuwe borstrok”... De naam zal zijn begonnen als bijnaam: hij staat nergens vermeld in de doop- en trouwboeken, maar al wel – reeds in 1788 – in het begraafboek van Zuidbroek.

De stamouders waren mennist, en de kinderen zijn dus niet gedoopt. Wijchertje Jans had bij haar tweede huwelijk dan ook een akte van bekendheid nodig. Ik vond verder niets van hen; in het verzamelwerk over doopsgezinden in deze omgeving (Abels, S.H., *Doopsgezinde families in het Oldambt [1520-1811]* (Exterzandvoort 2002, 3 dln.) trof ik de bedoelde Jan Klaassens niet aan.

Er waren in elk geval twee dochters: één die de familienaam van haar vader droeg, en één (gestorven in 1813) bij wie de naam nergens voorkwam, ook niet in de akten m.b.t. haar overlevende zoon. Uit een tweede huwelijk was er een zoon, die in 1843 op 51-jarige leeftijd stierf met de naam Nieuwkamzool; hij was vermoedelijk nooit gehuwd geweest. In de vrouwelijke lijn kunnen er in elk geval nazaten zijn geweest.

- I. **Jan Klaassens [Nieuwkamzool]**, geb. Siddeburen ca. 1746, arbeider, overl. Zuidbroek (oud 78 jr., nalatende vrouw en twee kinderen) 24-11-1824, tr. 1. Noordbroek 13-5-1770 **Trijntje Roelfs**, van Zuidbroek, begraven Noordbroek (als vrouw van *Jan N.*) 21-8-1786, tr. 2. Noordbroek 7-10-1787 **Grietje Andries**, overl. Uiterburen (Jan Klaassens vrouw, nalatende man en kind), begr. Zuidbroek 8-7-1809, tr. 3., otr. Zuidbroek 15-9-1809 (aldaar ook gehuwd) **Frouke Jans [Duitscher]**, ged. Veendam 2-9-1759 als dr. van *Jan Frideriks*, smid, en *Lammechien Pieters*, overl. Zuidbroek (oud 88 jr., weduwe *Willem Wolters Leemborg*, nalatende 4 meerderjarige kinderen) 30-5-1843, ouders onbekend; zij tr. 1. Zuidbroek 21-5-1786 *Willem Wolters [Leemborg]*, ged. Roswinkel 2-3-1749, begr. Zuidbroek 21-3-1801, zn. van *Volter Jans*.

Jan Klaassens trouwde in 1770 met Trijntje Roelfs, die volgens de bijlagen bij het huwelijk van haar dochter Wichertje al in 1786 was overleden. Mogelijk was zij ook van doopsgezinde herkomst; qua vernoeming zou ze een dochter geweest kunnen zijn van Roelf Harms en Wiggertjen Jans, die Sappemeer 15 mei 1729 waren gehuwd, maar bij haar huwelijk kwam ze van Zuidbroek. Omdat Trijntje Roelfs – als vrouw van Jan ... N. – te Noordbroek overleed, mogen we aannemen dat het gezin daar woonde en dat Jan Klasens pas ten tijde van zijn tweede huwelijk naar Zuidbroek is verhuisd. De weduwnaar moet namelijk in 1787 zijn hertrouwd met Grietje Andries, maar in het (over deze periode slecht bijgehouden) trouwboek van Noordbroek staat alléén zijn naam, niet die van de bruid. Haar herkomst is onbekend en daarmee ook haar ouders. Ik vond verder nergens een vermelding van een boedelinventaris en voogdij, terwijl hij toch minimaal twee kinderen uit zijn huwelijk met Trijntje Roelfs heeft gehad.

Er zal overigens ook geen geld zijn geweest. In 1797 kochten de echtelieden Jan Klaassens en Grietje Andries per mei 1797 van Jurjen Eppes en Hijlke Everds een behuizing met huisplaats en tuin op de Uiterburen onder Zuidbroek, voor juist iets minder dan 250 gulden. Ze deden zelfs geen aanbetaling; het gehele aankoopbedrag leenden zij van de kerkvoogd Sibolt D. Eppes à 4% (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7446, oud nr. V x 28, Zuidbroek, 1-5-1797). Jaarlijks moest bovendien een grondpacht van f 4

worden voldaan aan de erfgenamen van de weduwe Derk Stiejes. De belendingen waren ten N. Hindrik Klaasens meijerwijze, ten O. de Heereweg, ten Z. en W. Boeleman Freriks. Enkele jaren later leenden zij nog eens f 150, nu à 5%, van de voorstanderen over de zoon van Christiaan Willems en Wupke Harms (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7447, oud nr. V x 29, 26-5-1803). Ze tekenden toen met resp. I.K. en een kruisje.

Bij de inschrijving van het derde huwelijk in 1809 staat geen woord over familienamen of weduwschap. Dat Jan Klaassens Nieuwkamzool überhaupt nog een derde huwelijk was aangegaan, blijkt verder uitsluitend uit zijn overlijdensakte (de huwelijksinschrijving van 1809, met beide partijen onder patroniem, zegt in eerste instantie weinig); daar staat ook de familienaam van zijn vrouw in, Duitscher. Bij haar eigen overlijden werd niet gerept over haar tweede huwelijk, met Jan Klaassen; alleen haar huwelijk met Willem Wolters Leemborg werd gememoreerd!

Frouke Jans kwam bij haar eerste huwelijk van Veendam, bij haar tweede huwelijk van Zuidbroek, en volgens haar overlijdensakte uit Wildervank! Die laatste akte geeft tevens een geboortedatum: Wildervank 15-4-1755, maar die is onjuist: ze moet enkele jaren jonger zijn geweest.

Haar eerste man, Willem Wolters [Leemborg], trouwde Zuidbroek 21-11-1773 met Martjen of Margien Roelfs [Roggen] en in 1786 met Frouke Jans. Uit het huwelijk met Margien Roelfs werden in Noord- en Zuidbroek van 1774 tot 1781 vijf kinderen gedoopt, van wie we later de zoon Roelf Willems Leemborg terugzien (hij trouwde voor de tweede maal in 1820). Uit het huwelijk met Frouke Jans zag ik tussen 1788 en 1799 zes kinderen te Zuidbroek-Uiterburen: Jan, Lammigien, Geertruid, nog een Roelf, Pieter en Harm. Hoewel er in 1843 nog vier van hen in leven waren, vond ik dezen – althans met de naam Leemborg en varianten daarvan – nauwelijks terug. De naam van de oudste dochter geeft een verbinding met Froukes ouders Jan Frideriks en Lammechien Pieters, die Luthers waren.

Willem Wolters en Frouke Jans werden in 1788 te Noordbroek genoemd bij het huwelijkscontract van Geertruid Jans (wed. Derk Tonnis) met Hinderk Jans (GrA, RA Oldambt, inv. no. 7203, oud nr. V ij 19, 23-10-1788): Frouke was toen halfzuster van de bruid en diens vader was inderdaad Jan Frijdriks, wat Froukes doopgegevens bevestigt. Deze smid Jan Frideriks was driemaal getrouwd en had minstens 9 kinderen, maar dat is een ander verhaal. (Voor deze informatie ben ik dank verschuldigd aan de heer A. van der Laan te Heiloo.)

Uit het eerste huwelijk:

- 1 **Wijchertje Jans**, geb. Noordbroek 24-2-1777, volgt II.
- 2 **Roelfje Jans**, geb. Noordbroek 24-6-1780, ged. (volwassen, als dochter van *Jan Klazens* en *Trijntje Roelfs*, zijnde thands gehuwd aan *Hindrik Rijkles* te Muntendam) Zuidbroek 28-11-1802, overl. Muntendam (oud 32 jr.) 9-12-1813, tr. Zuidbroek 23-5-1802 **Hindrik Rijkles [Rijkens, Rijkerts] Keizer**, geb./ged. Muntendam 20-8/28-8-1763, dagloner, overl. Muntendam (oud 60 jr.) 21-11-1823, zn. van *Rijkert Hindriks* en *Leentje Karsjes*; hij hertr. Muntendam 21-3-1816 *Geeske Klasens*, ged. Siddeburen 29-3-1767, dr. van *Klaas Harms* en *Johanna Smith*, eerder gehuwd met *Aldert Meinderts Laan*.

De overlijdensakte van Roelfien Jans vermeldt (behalve de leeftijd) geen enkele identificerende factor en is bovendien in AlleGroningers verkeerd ingevoerd. Maar de akte verschijnt onder de huwelijks bijlagen van haar weduwnaar in

1816 en opnieuw bij die van haar zoon in 1824, dus dit zal correct zijn.

Uit dit huwelijk:

- a **Leentje Hindriks**, geb./ged. Muntendam 24-2/6-3-1803.
 - b **Jan Hindriks Keizer**, geb./ged. Muntendam 14-11/2-12-1804, dienstknecht, tr. Zuidbroek 13-10-1824 **Dettje Roelfs Kram**, ged. Veendam 22-1-1797, dr. van *Roelf Jans Kram* en *Geertje Kaspers*.
 - c **Rijkent Hindriks**, geb./ged. Muntendam 3-9/27-9-1807, vermoedelijk overl. Muntendam 11-8-1808.
 - d **Trientje Hindriks**, geb./ged. Muntendam 13-6/18-6-1809.
- 3 **Jan Niekamsools kind**, begr. Zuidbroek 26-3-1788.

Uit het tweede huwelijk:

- 4 **Klaas Jans**, geb. Uiterburen 3-8, ged. Zuidbroek 10-8-1788.
- 5 **Andries Jans**, geb. Uiterburen 29-9, ged. Zuidbroek 9-10-1790, vermoedelijk begr. Zuidbroek 4-4-1791 (als Jan Klasens kind).
- 6 **Andries Jans**, geb. Zuidbroek 30-7, ged. Zuidbroek 5-8-1792, overl. Zuidbroek (Andries Jans **Nieuwkamzool**, oud 51 jr.) 2-11-1843.

- II. **Wijchertje Jans Nieuwkamzool**, geb. Noordbroek 24-2-1777, bij haar huwelijk van Zuidbroek, overl. Stadskanaal (gem. Wildervank, no. 70, oud 74 jr.) 28-2-1845, tr. 1. Eexta 11-12-1796 **Freerk Philips**, ged. Klooster ter Apel januari 1773, overl. Nieuwe Pekela (no. 551, gilde 4, oud 37 jr., gehuwd, nalatende twee kinderen) 19-12-1809, zn. van *Philips Freerks* en *Aaltje Hindriks*, tr. 2. Nieuwe Pekela 17-9-1825 **Johan Simon Henrich August Nagel**, geb./ged. Distelbruch (bij Detmold, vorstendom Lippe) 10-3/18-3-1792, arbeider, overl. Nieuwe Pekela (Simon Hindriks Nagel, oud 54 jr., weduwnaar van *Wichertje Jans Nieuwkamzool*, geene kinderen nalatende) 16-5-1845, zn. van *Johan Bernard Nagel* en *Anna Maria Mijssen*.

Wijgertje gaf in 1825 op dat zij 48 jaar oud was, en van mennoniten ouders geboren. Bij de huwelijkse bijlagen zit een uittreksel dat haar moeder in 1786 was begraven als vrouw van Jan ... N. (letterlijk zo weergegeven); een overlijdensregister van Noordbroek heb ik niet kunnen achterhalen.

Van haar tweede man blijkt bij het huwelijk dat zijn moeder op 12-2-1817 te Wilburg was overleden, oud 65 jaar, en haar man vier jaar later, te Dedvigshausen in het Peterborgsche (?).

Bruidegom en bruid, alsmede de steedmoeder – stiefmoeder – van de bruid, verklaarden toen niet te kunnen schrijven, hoewel Wijchertje de acte van bekendheid m.b.t. haar geboorte (een der bijlagen dus) wel degelijk van een solide handtekening voorzag en wel als Wijgertje Jans Niekamzool.

Wijchertjes overlijden vond plaats slechts enkele maanden voor dat van haar (veel jongere) partner. Zij stierf in Stadskanaal als Wiegertje Jans Nieuwkazool (sic), geboren te Zuidbroek en vrouw van Simon Nagel, arbeider in Nieuwe Pekela; dit overlijden werd aangegeven door “bekenden”, die verder niet zo heel veel wisten.

Uit het eerste huwelijk:

- 1 **Trijntje Freerks**, geb. Eexta 1-10-1797 (geen doopdatum gegeven), tr. Midwolda 6-3-1824 **Eltje Hindriks Lange**, geb. Midwolda 22-5-1794, arbeider, zn. van *Hindrik Eltjes Lange* en *Geertje Jans*.
- 2 **Aaltje Freerks**, geb./ged. Nieuwe Pekela 1-12/7-12-1800, tr. Nieuwe Pekela 12-6-1824 **Folkert Wilkes Stoffers**, geb. Eexta 21-7-1797, arbeider, zn. van *Wilke Stoffers* en *Martje Folkerts*.

Jan Ailkes kwam niet van Leens maar van Middelstum

Dirk J. van Ham, Aerdenhout

Jan Ailkes en Geertruit Hindrix hebben een belangrijk nageslacht. Met name hun zes dochters komen voor als voorouders van vele Doopsgezinde families, zoals blijkt bij de verkoop van hun ouderlijke boerderij (RA XL c 1, 16 oktober 1767):

Henricus Cleveringa etc., rigter van Warfhuizen certificere kragt dezses, dat persoonlijk voor mij zijn gecompareert en erschienen
Hijktjen Jans geadsisteert door haar eheman Wibbe Tammes,
Grietje Jans geadsisteert door haar eheman Bartelt Willems,
Trijntje Jans geads. door haar eheman Harm Jans
Anje Jans geads. door haar Bruidegom Jan Willems,
Eijlke Jans en
Hendrikjen Jans alle voor haar zelfs,
nog Haije Hindrix als voormond, Tamme Ritses [sibbe] en Cornelis Berents
[vr. voogd] over **Allerdijna Jans**,
te samen als kinderen en Erfgenamen van wijlen **Jan Eijlkes** en wijlen
Geertruida Hindrix.

Verkocht werd [samengevat] de mandelige plaats op Douwen te Leens; kopers Wibbe Tammes en Hijktjen Jans, de oudste zuster.

Later trouwt Hendrickjen nog met Jacob Tammes en Allerdijna met Tamme Geerts, zoon van Geert Tammes.

Maar omtrent de afstamming van hun ouders bestaat onzekerheid. Ommelander Geslachten¹ [III 2 8] vermeldt:

*R.A. XLVI a**. 26 Maaij 1739. Huwelijkscontract tusschen Jan Ailkes en Geertruit Hendriks. Aan Bruidegomssijde **Geert Jans** en **Trijnie Jacobs** als stiefgrootvader en echte grootmoeder, **Jacob Willems** als oom, **Eltie Jans** en **Anie Jans** Ehelieden als aangehylkte oom en volle moeye, aan Braitssijde **Grietie Cornelis** als moeder en **Geertruit Michiels** als grootmoeder, Albert Cornelis als oom, **Symen Cornelis** en Lubbert Jans als voogden over de Bruidt en nog Haye Hendriks als Broeder.*

Daar Anie Jans in de acte voorkomt als volle moeye, van vaderskant, heeft de vader dus Ajlke Jans geheeten, getr. met Menstje Cornelis.

Bruidegom Jan Ailkes

Deze conclusie omtrent zijn vader is in het verleden wel van vraagtekens voorzien. Meest overtuigend is Klaas Bijsterveld, die in een discussie op Internet meldt:

... in de rechterlijke archieven van Leens (ex XLII b) gevonden dat in een acte van 5 februari 1734 de vier nagelaten kinderen van wijlen Eijlke Jans bij wijlen Menstje Cornelis bij name worden genoemd, namelijk Frerik, Cornelis, Luitjen en Enne.

Daar is geen Jan bij.

Zelf dacht ik al, dat de aanwezigheid van Jacob Willems als bruidegoms oom botst met de redenering van Ommelander Geslachten. Een broer van Eylke Jans kan het niet zijn, en dus zal niet Menstje Cornelis maar een meisje Willems de moeder van Jan Ailkes zijn.

Verder eigen onderzoek leert:

In de originele acte [in huidige GA-nummering RA Eenrum, toegang 734, inv.nr. 199, folio 139] van het hc. (huwelijkscontract), komt verder ook Albert Willems als bruidegoms oom voor. De datering is niet Maaij maar Martij.

Bij nauwkeurige herlezing van Vos [1921]² komt in Bijlage II een Jan Ailkes als volgt voor:

14 mei 1726

Inventarium van sodanige goederen als wijlen Hijktien Willems op haar doodelijk deces heeft naegelaten en met Cornelis Peters tot Middelstum op Nijefraam, in der tijdt hare eheman, mandieligh is gepossideert ende gebruikt.

In de schadelijke staat komt voor:

Noch debet aen Frerick Renses als voormondt over Jan Aijlkes van vaederlijke afkooppenningen als rest van meerder sum f. 2.200.

Over de familie van Hijktien merkt Vos verder op:

De tweede vrouw van Jan Ailkes is Hyttie Willems, wier vader Willem Jans in 1669 oudste was, haar stiefvader was Geert Jans. Onder haar broeders zijn Ritze Willems leeraar te Den Hoorn en Jacob Willems leeraar te Huizinge, wonende op de plaats Bos (waar ook het vermaanhuis stond).

Onbekend is wat de bronnen van Vos zijn, maar gezegd moet worden, dat Geert Jans en Jacob Willems in zijn verhaal in dezelfde relatieve familieverhouding voorkomen als in het hc. van Jan Ailkes en Geertruit Hendrijs.

Dan is de bruidegom Jan Ailkes in het hc. dezelfde als de voorzoon van Hijktien Willems op de schadelijke staat van het inventarium na haar dood.

Wie de vader is van Jan Aikes is lastig te zeggen. Hij zou een postume zoon kunnen zijn van Jan Ailkes, eerste man van Hijktien Willems, maar dan is Frerick Renses als voormond in het Inventarium niet goed te begrijpen.

Hijktien Willems is daarom waarschijnlijk nog met een andere man getrouwd geweest, die dan een broer zal zijn van de Anie Jans, die in het hc. als volle moeij voorkomt. De voormond Frerick Renses zou dan met een zuster van beiden getrouwd kunnen zijn, maar hier begint de speculatie.

Jan Ailkes was in 1726 blijkbaar het enige voorkind en nog minderjarig, hij zal dus na 1705 geboren zijn. Bij zijn huwelijk in 1739 was hij zo hooguit 34 jaar.

De vader Willem Jans was volgens Vos in 1669 oudste. Volgens het *Stamboek Huizinga*³ bediende hij in 1669 het huwelijk van Hillechien Derks [IV 1 3] en in 1678 dat van haar zus Geertruid Derks [IV 1 5]. Verder was bij het hc. van zijn kleinzoon Jan Ailkes als bruidegoms volle grootmoeder aanwezig Trijntje Jacobs, zijn vrouw dus.

Willem Jans wordt bij het bedienen van bovengenoemde huwelijken oom genoemd. De ouders van de meisjes zijn Derk Sijerts en Jantje Ennes, en dan past Willem niet als oom. Wel is Derks broer Lippe getrouwd met Aechtie Jans. Mogelijk bedoeld Huizinga, dat Willem Jans een broer van deze Aechtie is.

Andere mogelijke broers zijn:

Waalke Janssen, landbouwer op Oesingeweer te Loppersum.

Crijn Jans, landbouwer op Bouwemaheerd in Garsthuizen [Stedum].

Op Oesingeweer komt in 1632 [Spanheim 186.1] Jan Crijns en Eltie.

Is er een verband tussen enige van deze personen? Hopelijk kunnen auteurs met meer kennis van de bewoners van Middelstum e.o. hier helderheid brengen.

Bruidegoms oom en moej Eltje Jans en Anje Jans zijn waarschijnlijk dezelfden die voorkomen op de boerderij in Oldenzijl [Winsum], Spanheim vermeldt hen in 1719 bij 117.3. In 1742 hertrouwt Eltje [DTB Winsum] met Stijntje Pieters. Anje zal dan zijn overleden.

De door Vos [1921] genoemde broer Ritze Willems zal de vader zijn van Hyktje Ritzes, die in 1760 te Groningen [DTB] als bejaard persoon wordt gedoopt. Daarbij worden de ouders Ritze Willems en Grietje Tammes genoemd. Dit echtpaar komt voor op Houw te Leens.

Een zoon Tamme Ritses trouwt in 1752 [DTB Winsum, bruidegom van Leens] met de weduwe Luwke Klaassen, landbouwer in Tijum. Een dochter uit haar eerste huwelijk is Geertje Pieters, eerst getrouwd met Albert Isebrants en daarna met Geert Reinders, de bekende vee-enter, met beide mannen landbouwer op dezelfde boerderij.

In 1767 [zie de eerste acte van dit artikel] komt Tamme Ritses voor als sibbevoogd van Alledijna Jans, jongste dochter van dan beiden wijlen Jan Ailkes en Geertruit Hendriks, waarmee de familiebanden door de aanwezigheid van deze oudere neef verder worden bevestigd.

Nog een opmerking over Jan Ailkes, de eerste man van Hijktien Willems. Vos [1921] noemt Aeilke Reenders, landbouwer op De Noord in Toornwerd, zijn vader. Deze man komt in het familieboek Elema [1965]⁴ voor bij VII 7 1. Zijn daar genoemde 6 kinderen worden allen tussen 1666 en 1673 in Toornwerd gedoopt.

Jan Ailkes is daar geen van. Al in 1669 komt hij met Trijntje Lambers op Nijefraam in Middelstum voor en hij is ongetwijfeld Doopsgezind. De veronderstelling van Vos kan daarom, zowel chronologisch als terzake van het geloof, niet juist zijn, maar is in het verleden door vele auteurs overgenomen. Deze opmerking over dit zijpad wil dit corrigeren en voor de toekomst voorkomen.

Samengevat is het relevante voorgeslacht dan:

Willem Jans getrouwd met **Trijntje Jacobs**. Trijntje hertrouwt met Geert Jans, landbouwer op Garstmaheem in Wehe.

Kinderen van Willem Jans en Trijntje Jacobs:

1. **Jacob Willems**, landbouwer op 't Hoge Schot in Huizinge, getrouwd op 16-5-1734 te Winsum met **Anje Luies**.
2. **Ritze Willems**, landbouwer op Houw te Leens, getrouwd met **Grietje Tammes**, zie verder bij (2).
3. **Hyktien Willems**, landbouwer op Nijefraam te Middelstum, getrouwd (1) met **NN**, en (2) met **Jan Ailkes**, en (3) met **Cornelis Pieters**, zie verder bij (3)

(2) Kinderen van **Ritze Willems** en **Grietje Tammes**:

1. **Tamme Ritses**, landbouwer in Tijum, getrouwd (I) 30-7-1752 te Leens met **Luwke Klasen** en II 30-8-1778 in Mensingeweer met **Eilke Clasen**.
Luwke is dochter van Claas Harms en Bauke Derks, landbouwer in Schilligham, weduwe van Pieter Eppes, wiens voorgeslacht dezelfde plaats in Tijum bewoonde.
Eilke is dochter van Claas Symens en Fockjen Wyrsema, landbouwer in Groot Maarslag. Daar ook de ouders Symen Joesten en Evertje Hillebrants.
2. **Hijkje Ritzes**, gedoopt als bejaard persoon op 5-6-1760 te Groningen.

(3) Kinderen van **Hyktien Willems** en ??:

1. **Jan Ailkes**, landbouwer op Douwen te Leens, getrouwd op 26-3-1739 [Hc.] met **Geertruid Hendrix**.

Maar ook de familie van de bruid is belangwekkend, daarop tot slot enige toelichting.

Bruids moeder Grietje Cornelis

Zij sterft voor de scheiding en deling van haar goederen (RA 734, inv.nr. 201, folio 208, Eenrum 1-12-1760):

*Gerhard Alberda, Heer van Dijksterhuis etc. Betuige met deze Opene Verzeegelden brieve Dat persoonlijk voor mij zijn gecompareerd en erschonen de E. **Jan Alders** woonachtig te Eenrum, de E. Haye Hindriks en Jantje Jans Pel Egteluiden woonachtig tot Wierhuizen als halfbroeder en aangetrouwde suster, de E. **Jan Aylkes** woonachtig tot Leens als swager voor hem selfs en als legitieme tutor over zijn 7 minderjarige kinder bij Geertruit Hindriks in Egte verwekt zijnde Kinder en kindskinder van wijlen Grijtje Cornelis bij Hindrik Haijes en Aldert Harms in Egte verwekt. Dewelke bekennen met malkander seekere Scheidinge en deeling gemaakt te hebben van alsoodanige Goederen als hun moeder Grijtje Cornelis op haar sterfdag heeft nagelaten.*

Wijlen bruids vader is dus Hindrik Haijes.

Omdat Jan Aylkes als tutor over zijn kinderen optreedt zal Geertruit Hindriks voor 1760 zijn overleden.

De halfbroer Jan Alders verschijnt als bruids halve oom bij het hc. van 3 dochters van Jan en Geertruit.

Bruids grootmoeder Geertruid Michiels:

Acten Trip GrA 587, inv.nr. 455, fol. 156, 20 januari 1744

Acte van verkoop door Anje Cornellis, Albert Cornellis en Grietje Cornellis aan hun broeder Magiel Cornellis en Trijntje Alders e.l. te Raskwerd hun mandelige plaats en de beklemming van 58 juk land, gelegen te Raskwerd, soo door onze moeder saliger is bewoont en angeeft van Geertruit Magiels.

Het betreft hier Grashuis [Halfambt 43] waar in 1721 in het Schatregister en in 1730 in de Taxaties voorkomt Cornelis Alberts, de vader van de in 1744 ervende kinderen. Hij is ook aanwezig bij het volgende hc.:

Acten Trip GrA 587, inv.nr. 455, fol. 5, 19 juni 1721

*Hc. Sijmon Cornelis en Tjaaktjen Lamberts. Aan bruidegomszijde **Jan Michiels** als oom, Willem Alberts als halve broeder en **Cornelis Alberts** als gewezen voormond en meuijenman. Aan bruids zijde Pieter Lamberts als broeder, Thomas Wilms als des bruits overleden mans broeder, Claas Pieters als oom en gewezen voormond.*

De bruidegom komt ook voor als bruids voogd bij het hc. van Jan Ailkes en Geertruit Hendriks, zie de aanvang van dit artikel. Hij is ook haar neef.

De oom Jan Michiels is ook te vinden als bruidegoms broer in:

GrA 734, inv.nr. 298 [oud: RA LXIV-d]*

*14 mei 1706 huwelijkscontract tussen Cornelis Michiels tot Oldehove en Stijntje Geerts op den Ham. Aan bruidegomszijde **Michiel Lammerts** tot Huisinga vader, **Jan Michiels** tot Huizinga broeder, Derik Harmens tot Oldehove zwager, Albert Hindriks op den Ham zwager. Aan bruids zijde Rijcke Allers moeder weduwe van Geert Luyes tot Noordhorn, Claas Alders tot Oldehove oom.*

De bruidegom Cornelis Michiels zal daarom de vader zijn van Symen Cornelis. De vader Michiel Lammerts is dan ook vader van Jan en Geertruid Michiels. Michiel Lammerts wordt in het hc. van zijn zoon van Huizinge genoemd. Of hij daar ook is geboren is onbekend. Hij zal ook doopsgezind zijn geweest. Gezien de relatief geringe omvang van deze groep en de naam van zijn dochter komt de gedachte op, dat hij mogelijk zoon is van Lammert Michiels en Geertruid, landbouwers op Biwema [Hogeland 77] te Usquert, maar genealogisch is hier momenteel nog geen bevestiging voor gevonden.

Samengevat is het relevante voorgeslacht dan:

Kinderen van **Michiel Lamberts**, van Huizinge:

1. **Cornelis Michiels**, landbouwer op de Waard te Grijpskerk, getrouwd met (1) **Louke Cornelis** en (2) [hc. 14-5-1706] met **Stijntje Geerts**, zie verder (1)
2. **Jan Michiels**.
3. **Geertruid Michiels**, getrouwd met **Cornelis Alberts**, landbouwer op Grashuis in Rasquert, waarvan vier kinderen, zie verder (3).

(1) Kind van **Cornelis Michiels** [II 11 1] en **Louke Cornelis**:

1. **Symen Cornelis**, overl. vóór 1753, landbouwer op Halfambt 189 in Mensinge-weer; getrouwd [hc. 17-6-1721] met **Tjaaktjen Lamberts**, overl. na 1753.

(3) Kinderen van **Geertruid Michiels** en **Cornelis Alberts**:

1. **Albert Cornelis**, landbouwer op Halfambt 3 te Baflo, getrouwd met **Martje Cornelis**. Zij is dochter van Cornelis Symens en Grietje Heerkes, landbouwer op Hijkemaheerd te Baflo.
2. **Anie Cornelis**, getrouwd met (1) **Berend Hiddes**, landbouwer in Maarhuizen, waarvan drie kinderen. Getrouwd (2) op 20-12-1744 te Baflo met **Arijs Onnes**. Arijs was eerder getrouwd met Anje Cornelis, zuster van Martje, zie [1].
3. **Grietje Cornelis**, getrouwd I met **Hendrik Haijes**, en II **Aldert Harms**, zie verder (3).
4. **Michiel Cornelis**, landbouwer op Grashuis in Rasquert, getrouwd 15-6-1736 [hc] met **Trijntje Alderts**.

(3) Kinderen van **Grietje Cornelis** en I **Hendrik Haijes**:

1. **Geertruid Hendrix**, getrouwd [hc. 29-5-1739] met **Jan Ailkes**, landbouwer op Douwen te Leens.
2. **Haije Hindrix**, getrouwd met **Jantjen Jans Pel**.

en (II) **Aldert Harms**:

3. **Jan Alderts**, coopman te Eenrum, overl. 9-12-1787 aldaar als vrijgezel.

Noten

- 1 Ritzema van Ikema, K. J. Ommelander Geslachten, Het nageslacht van Jacob Sijbolts en Geertruid Cornelis, Rasquert 1957.
- 2 Vos, Ds. K., Doopsgezinde families onder Middelstum, in: Groninger Volksalmanak voor het jaar 1921, Groningen 1920, pp. 95-115.
- 3 Huizinga, Ds. J., Stamboek of geslachtsregister der nakomelingen van Derk Pieters en Katrina Tomas, Groningen 1883.
- 4 Elema, F. R., Familieboek Elema, Harderwijk 1965.

Unico Wilkens en andere Groningers in Suriname

Antonia Veldhuis, Veenwouden

Bijna drie eeuwen was Suriname een kolonie van Nederland. Onderzoek naar Groninger voorouders in dit deel van Nederland is – dankzij internet – momenteel een stuk gemakkelijker dan enige jaren geleden. Dit artikel gaat (grotendeels) over de uit Bellingwolde afkomstige Unico Wilkens. Deze in 1739 geboren zoon van assessor Wilko Hendriks en zijn echtgenote Aafke Unikes vertrok op 7 februari 1758 ¹ vanuit Amsterdam met het schip de *Willem Gideon en Jan*, met kapitein Theunis Kragt, voor de ongeveer 110 dagen durende reis naar Suriname. Daar woonde, werkte en trouwde hij. Zijn kinderen werden er geboren en hij kocht enige plantages. In 1793 overleed Unico.

Inleiding

Ter gelegenheid van het op 12 juni 2010 gesloten huwelijk tussen Carlos prins de Bourbon de Parme (oudste zoon van prinses Irene) en Annemarie Cecilia Gualthérie van Weezel ² verscheen in 2010 een speciaal nummer van *De Nederlandsche Leeuw* (jaargang 127, nummer 4/5, op blz. 89 e.v.). In het artikel staan in kwartiervorm de voorouders van de bruid, waartussen veel Groninger namen: Modderman, Bertling, Emmen, Forsten, Tjaden, Sichterman en Wolthers. En een volledig uitgewerkte genealogie van Unico Wilkens met veel afbeeldingen van de genoemde personen.

Ook op internet staan veel genealogische gegevens over Unico. Echter vaak incompleet en met (van elkaar overgenomen) fouten.

Na het verschijnen van bovengenoemd artikel zijn er enige belangrijke bronnen gedigitaliseerd. Hieronder *Gereformeerd Suriname* en de *Gekaapte brieven*. Met name de laatste bron geeft, doordat deze epistels nooit aankwamen, ons een kijkje in het persoonlijke leven van onze hoofdpersoon en de families waarin hij en zijn kinderen trouwden. Informatie die we anders waarschijnlijk niet hadden gekregen. Aangetrouwde families worden in dit artikel ‘aangestipt’. Dit zijn onder andere de families Keun/Kuen en Berkhoff. Ook van de Groningers die ik onderweg tegenkwam staan in dit schrijven notities. Er zijn er ongetwijfeld veel meer geweest.

De jeugd van Unico

Unico is op 27 december 1739 in Bellingwolde gedoopt als Uniko, zoon van Wilko Hindriks en zijn echtgenote Aafke Unikes. Dit echtpaar trouwde in Bellingwolde op 31 januari 1723 en liet er hun elf kinderen dopen. In ieder geval drie overleden jong: Grietje, Ettje en Uniko, resp. geboren in 1723, 1731 en 1734. Van slechts één kind vond ik in Groningen het huwelijk. De op 21 januari 1725 gedoopte Grietje Bajata trouwt in Bellingwolde op 25 juni 1747 met Jurt Hommes. Aafje (geb. 1737) vinden we terug in Amsterdam. Ze laat er op 6 juli 1763 zoon Hendricus dopen, de vader van het kind is Gerret Landweer. Van Remke (1726), Geertruida (1735), Eltje (1742) en Frederikus (1744) ontbreekt (nog) elk spoor. Vader Wilko komt nog voor op 17 september 1745 bij het opmaken van het huwelijkscontract van schoonzus Geesjen Unikes. Moeder Aafke haar overlijden wordt in Suriname bekendgemaakt: ze is overleden in Bellingwolde op 30 januari 1773.

Suriname – Nederland

Hoewel de in Suriname overleden Hindrik Wilkens in veel publicaties wordt opgevoerd als afkomstig uit Duitsland, ben ik geneigd (bewijs ontbreekt echter nog) hierin de oudere broer van Unico te zien. Deze was op 30 januari 1729 in Bellingwolde gedoopt. Op 14 januari 1758 vertrekt (een) Hindrik Wilkens vanuit Amsterdam op het schip *Johanna Wilhelmina* met kapitein Pieter Klint naar Suriname. In het begraafboek

van deze kolonie staat op 3 augustus 1758 genoteerd dat H: Wilkens op de plant(age) is begraven.

In de Amsterdamse courant van 21 juni 1759 staat de oproep 'Alle de geenen die iets te pretendeeren hebben op de Boedels van Godfied Staaps, Albert Conradie, Jacques Guichard, Hendrik Wilkens' (er volgen nog vijf andere personen) 'alle (ab intestato) in Surinamen Overleeden; kunnen haar adresseeren binnen het Jaar aan de Wel Ed. Heeren Weesmeesteren der Onbeheerde en Desolate Boedel Kamer aldaar, op poene van eeuwig stilswygen'.

Na zijn aankomst in Suriname kom ik Unico pas weer tegen op 3 september 1762 als hij in ondertrouw gaat met Gabrielle Susanna van Leeuwarden. In dat jaar (of in 1763) zal ook zoon Wilco Pieter zijn geboren. Op 6 juli 1763 is Unico weer in Nederland. In de Nieuwe Kerk in Amsterdam is hij, samen met Rensie Wilkens, getuige bij de doop van Hendricus, zoontje van zus Afien Wilkens en Gerret Landweer. In 1767 (tussen 14 september en 23 november) ³ doet Unico een verzoek om verlof om naar het vaderland te mogen gaan. In gezelschap van zijn negerjongen Bien Venu maakt hij op 11 maart 1768 de reis op het schip de *Vergenoeging* met kapitein J.T. Weerstand. Op hetzelfde schip, nu met kapitein Thijmensz. Jacob, komen Unico en Bienvenu voor op 3 juni 1769, de haven van vertrek is Amsterdam. Of hij zo lang in Nederland is gebleven (bijna een jaar) is onbekend.

Dopen, trouwen en begraven

Op (datum niet ingevuld) september 1771 's middags om 4 uur is in Paramaribo, wegens zwakheid in het huis van haar vader, een kind gedoopt. Haar naam is E... Alberta, de vader is Unico Wilkens en de moeder Gabriella Susanna Leeuwarden'. Het meisje is geboren op 1 september om 4 uur in de middag. Haar overlijden wordt aangekend in het begraafregister op 18 september van dat jaar: 'Debet Unico Wilkens – A kerkegerechtigheid voort begraven van zijn dochter Affie Alberti Wilkens in de N:O:T: f 25,-'. Zijn laatste kind, Elisabeth Henrietta, is geboren op 13 januari 1780 en gedoopt op de 27ste.

Beroepen

Unico is – in ieder geval vanaf 1767 – 'Eerste exploiteur'. Regelmatig verschijnen er advertenties in de krant die beginnen met: 'Unico Wilkens, Eerste Exploiteur der Colonie Suriname'. Hij dagvaardt, verkoopt aan de meestbiedende, roept crediteuren op en maakt zaken bekend.

We komen Unico ook tegen als praktiserend beëdigd boekhouder, hij is Provinciaal gezworen klerk (1763-1766, 1769, 1772 en 1773) en ouderling van de Gereformeerde Gemeente. Hij is tevens administrateur van diverse plantages en in 1782 oudste in consistorie. Daarnaast drukt Unico vanaf 1785 de *Surinaamse Pers*.

De heer Willem Hendrik Poppelmann probeert dit tegen te gaan door op 24 december 1785 ⁴ 'Privilege Exclusiv' te vragen tot het drukken van documenten voor de Kolonie. Hij schrijft dat de Weduwe Vlier (die eerst met Tresfon was gehuwd) door Unico Wilkens wordt geassisteerd om een nieuwe drukkerij op te richten, dit is ten nadele van hem. Er volgt nogmaals een schrijven op 26 aug. 1786. J. Tresfon is overleden en de weduwe heeft de boedel verlaten. Unico Wilkens blijkt nu een onderhands koopcontract te hebben dat al voor het overlijden van Tresfon is gesloten. Hij gaat verder met *De Surinaamse Pers*. Dit is tot nadeel van Poppelmann; zijn verzoek wordt afgewezen. In 1792 verkoopt laatstgenoemde zijn drukkerij.

Unico's zoon W.P. Wilkens drukt onder andere de *Surinaamsche Staatkundige Almanach* voor de jaren 1792-1796.

Eigendommen

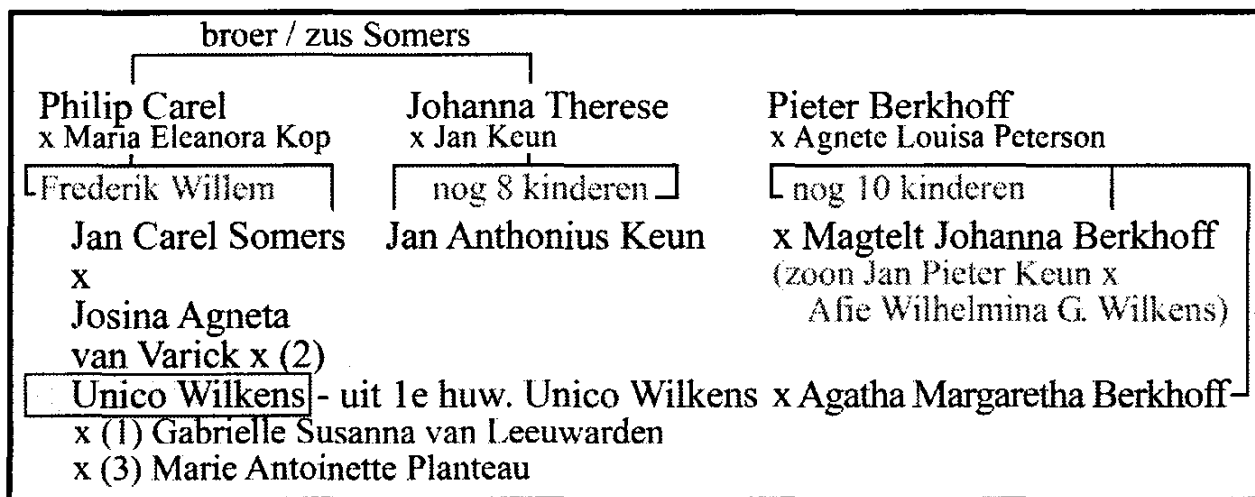
Als eerste exploitateur der Colonie Suriname kondigt Unico Wilkens in de krant regelmatig de verkoop aan van plantages. Sommige ervan zijn later in zijn bezit. Op 29 februari 1780 (Amsterdamse courant) zijn dat onder andere de plantages *Onverwagt*, *Maagdenburg* en *Scheveningen*. Op een plantagelijst van 1784⁵ staat hij als eigenaar van plantage *Onverwagt* aan de Wanica Kreek en – samen met Holloy – van *Zeldenrust* aan de Surinamerivier. Hij is in dat jaar ook administrateur van de plantages *Cannewappibo*, *Campenburg*, *Nieuwe Hoop*, *Rustenburg* en *Tombesburg* (allen aan de Commewynerivier) en van *Reynsforth* aan de Warapperkreek.

In 1787 koopt hij plantage *Maagdenberg* voor 171.000 gulden. Unico Wilkens was bij zijn overlijden in 1793 eigenaar van (tenminste) vier plantages. Dat waren:

- (1) Suikerplantage *Cannewappibo* aan de Commewynerivier (directeur U. H. Wilkens, administrateur Unico Wilkens),
- (2) Houtplantage *Onverwagt* aan de Wanicakreek (directeur B. Comvalius, administrateur U. Wilkens),
- (3) Katoenplantage *Wilkenrust* aan de Motkreek (directeur J. H. de Jong, administrateur U. Wilkens) en
- (4) Koffie- en katoenplantage *Scheveningen* aan de Wayamoekreek (directeur S. F. Sikkens, administrateur Unico Wilkens).

Twee Unico Wilkens

Van 1766 tot het overlijden van 'onze' Unico in 1793 zijn er twee mannen met deze naam: vader en zoon. Ook na 1799 is dat het geval. Op 1 augustus 1799 wordt in de Nieuwe Kerk in Groningen een jongetje met dezelfde naam gedoopt. De moeder van dit, in onecht geboren, kindje is Margarethe Beate Wilkens. Margarethe was de (buitenechtelijke) dochter van Zwaantje Jurts/Hommes. Haar grootmoeder was Grietje Bajata, de zus van Unico.

De tweede generatie en de gekaapte brieven

In 1795 trouwt de zoon van Unico Wilkens, ook Unico Wilkens geheten, met Agatha Margaretha Berkhoff, één van de dochters van plantagehouder Pieter Berkhoff en zijn echtgenote Agnete Louisa Peterson. Beide echtelieden zijn dan al overleden, resp. op 7 juni 1787 en op 22 september 1779. Agneta's overlijden wordt genoemd in een brief die de heer Kermass aan de heer Dolre schreef op 27 september 1779 (verzameling gekaapte brieven nr. 7751): 'Onse Waarde Patroon Berkhoff in de Uysterste Droefheid Zig bevind, Zo hebbe p(e)r Order van lastgemelde Zijn WelEd: UEd: bekend te maaken dat Mevrouw Agneta Louisa Pieteron Huijsvrouw van den Ed(el) Achtb(are)

Heer Pr Berkhoff tot onser aller grooste Droefheid op den 22. deeser Maand s' avonds halff Seven Uuren in den Ouderdam van Viertig Jaaren 2 Maanden & 15 Daagen het Tijdelijke met het Eeuwige heeft Verwisselt na Kort van te vooren van Een dood Kind verlost te Zijn'.

Mogelijk blijven de kinderen bij de vader, maar na zijn overlijden zullen ze elders zijn ondergebracht. Agneta (Agie) en haar zus Henrietta (Jette) blijven bij elkaar. Dat is te lezen in datzelfde archief in een op 13 maart 1795 in Suriname geschreven brief (nr. 6168) van een nog onbekende schrijver. Deze zegt dat de meisjes niet naar Holland komen, want *'de oudste agie genaemt staat onder de Gebooden 22 deeser maart trouwe met de jonge Wilkers dit huwelijk wordt generaal geaprobeert. hij is goet van gedrag en Honeur, daarbij kan hij een vrouw maintineeren[.] die boedel is goet. Jette gaat bij de suster inwoonen, en ik Godt dank raak alle beyde quijt'*. Het is bijgeschreven op een door Jan Antonie Keun geschreven brief. Jan, ook van Groninger afkomst, was getrouwd met zus Magtelt Berkhoff. Bovendien was Josina Agneta van Varick, de weduwe van zijn neef Jan Carel Somers, getrouwd met Unico Wilkens. Onze hoofdpersoon en vader van bovengenoemde Unico (zie schema).

Jan Keun schrijft in 1795 diverse brieven om zijn ongenoegen te uiten over de misgelopen promotie die hem wel was beloofd. De heer Poppelman (dezelfde die in 1785 en 1786 Unico het drukken wil belemmeren) kaapt de functie voor zijn neus weg. Keun schrijft onder andere: *'Boekhouder Generaal, geeft Poppelman mijn ampt als ontfanger der Hoofdgelde weerom en ik blijft de oude Knecht voor alsnogh'*.

En nu

In 1811 is er in Suriname een volkstelling geweest ⁶. Op de lijst staan vijf Wilkens vermeld. Dat zijn A.W. G. Wilkens, U.H. Wilkens & family (3 personen met 32 slaven), Unico Wilkens (met 12 slaven), W.H. Wilkens en W.P. Wilkens.

De laatste telg van de familie Wilkens vertrok rond 1832 (schatting) uit Suriname. Wat bleef was de familie Kenswil. In Suriname kregen 'onechte' kinderen vaak de naam van de vader in omgekeerde volgorde. Zo werd Kramer Remark en Klaver Revalk. Ook de familie Wilkens telde enige buitenechtelijke kinderen, waarbij die het anagram kregen toebedeeld.

Op de lijst van 1811 staat Anthoinetta van Wilkens & family (coloured) en Fredrik van Wilkens (black). In 1821 is J. Kenswil directeur van Wilkenrust, één van de plantages die eigendom van de familie Wilkens was. In 1856 overleed een Unico Wilco Kenswil. Tegenwoordig zijn er in Suriname nog mensen met de naam Kenswil. De (digitale) telefoongids van dat land geeft 14 vermeldingen van die naam. Wilkens komt niet voor, evenmin als Keun. Berkhof geeft 1 persoon met die naam. Kuen staat 4 maal genoteerd.

Andere Groningers

Al voor de officiële afschaffing van de slavernij moesten er nieuwe werknemers worden gezocht voor het werk op de plantages. De oplossing kwam in de vorm van Boeroes. Ruim 400 uit Nederland afkomstige immigranten kwamen tussen 1845 en 1853 naar Suriname. Hieronder waren ook enige personen (zie schema volgende pagina) die uit Groningen afkomstig waren.

Bij mijn onderzoek kwam ik de volgende personen tegen die afkomstig waren uit Groningen (meer gegevens op www.gahetna.nl, de Groninger is als eerste vermeld): Marcus (...?), die in 1688 met Anna Jansen trouwt; Samuel Raadsveld (wedr: van Geertruy Burgt) bij zijn huwelijk in 1702 met Geertruy Warnards wed: van Hendk: Troost; Catharina Sophia Beeke geboren in Seegkerken (waarschijnlijk Leegkerk) in de provincie van Groningen & Ommelanden en G: Buys(?) tekenen op 12 april 1771 aan.

Gebruikte websites en met dank aan:

Dopen en trouwen Bellingwolde staan op www.allegroningers.nl.

Dopen, trouwen, lidmaten en begraven van Suriname zijn gevonden via www.gahetna.nl op Suriname Gereformeerd. Op deze site staan ook de Boeroes.

Kranten kunt u vinden op www.kranten.kb.nl. U kunt sorteren op Surinaamse dagbladen, maar ook in andere kranten staat veel Surinaams nieuws.

Zoeken in de gekaapte brieven kan op de website www.gekaaptebrieven.nl.

www.rtvnoord.nl/gemist/gemist.asp?v=17798 geeft een verslag van Beno Hofman over de Groninger familie Tammenga die naar Suriname vertrok.

Meer gegevens over de familie Wilkens zit in het *Dossier Wilkens* op het CBG en in het in het begin van dit artikel genoemde tijdschrift *De Nederlandsche Leeuw* van 2010.

Zie voor onderzoek naar Surinaamse bronnen via internet het artikel *Digit@@l naar Suriname* door Antonia Veldhuis, gepubliceerd in *Gens Data in Gens Nostra* van december 2012.

Johan Taal en Henk Hartog lazen het artikel door op lees- en stijlfouten. Hiervoor mijn dank.

Noten

- 1 Voor de overtochten gebruikte ik de scheepslijst van John de Bye op www.dewest-online.com/personal/debye/scheepsregisters.
- 2 Annemarie studeerde enige jaren televisiejournalistiek aan de Rijksuniversiteit in Groningen.
- 3 Sociëteit van Suriname: Overgekomen brieven en papieren, gevonden via www.gahetna.nl. Origineel in toegang 1.05.03 inv.nr. 39 fol. 333 (711) Nationaal Archief in Den Haag.
- 4 Zie *K'ranti*, op www.surinaamsepers.net.
- 5 *Nauwkeurige Naamlyst der plantagien en gronden in de Colonie Suriname, 1784*. Te zien via http://resources4.kb.nl/resources403/dpo.10232/pdf/dpo_10232.pdf.
- 6 De digitale resultaten van de volkstelling 1811 staan in twee lijsten, getranscribeerd door Rosinda Hok - A - Hin (blanke bevolking) en Denie Kasan (vrije gekleurde en zwarte bevolking), zie stamboomsuriname.nl/?page_id=25.

Aanvullingen en verbeteringen cd-rom "Een bron van Lief en Leed"

Van de heer Bram Bossema uit Geldrop ontvingen wij een reactie. Het betreft het huwelijk tussen Reurt Cornelis Hasewinkel en Geesje Hindriks Schipper op 17-3-1811 te Veendam. Reurt is op dat moment weduwnaar van Margjen Hiddes Mulder. Hun huwelijk vond plaats op 22-12-1803 te Veendam. Als ouders worden opgegeven, conform de doop van 13-12-1772 te Veendam, Hidde Jacobs en Janna Everts. Hier gaat het fout, het is niet haar doop en zij zijn dus ook niet haar ouders.

De gedoopte Margjen Hiddes trouwde met Jacob Hindriks Puister op 17-12-1797 te Veendam. Zij laten een huwelijkscontract opstellen te Veendam op 14-12-1797. Dedingslieden aan haar kant zijn o.a. Jan Harms en Janna Everts, stiefvader en volle moeder. Jan Harms en Janna Everts, zij als weduwe van Hidde Jakobs, gaan in ondertrouw te Veendam op 23-6-1782. Deze Margjen Hiddes overlijdt op 18-11-1817 te Veendam met de toevoeging van de familienaam Bosma. Terug naar de eerst gemelde Margjen Hiddes (Mulder). Wie zijn dan wel haar ouders. Het huwelijkscontract tussen Reurt Cornelis Hasewinkel en Margjen Hiddes Mulder gesloten te Veendam op 22-12-1803 geeft het antwoord. Voor haar treden o.a. als dedingslieden op, Hidde Engberts Mulder en Frouke Jacobs Muis, ouders. Van deze Margjen Hiddes (Mulder) was geen doop te vinden.

Tobias Wagenaar

Ons filiaal aan de Kerklaan is door de week tot 10 uur 's avonds open!

Kijk voor uitgebreide openingstijden op: www.copyright.nl

kerklaan 49-51
groningen
050-5714666

verl. hereweg 45
groningen
050-5275555

verl. bremenweg 8
groningen
050-3188034

kanaalstraat 15a
roden
050-5016519

*Uw favoriete foto's op
canvas*

prijzen:

20 x 20	15,00
20 x 30	17,50
30 x 30	22,50
30 x 40	28,00
40 x 40	32,00
40 x 60	40,00
50 x 50	42,00
50 x 75	58,00
60 x 60	60,00
60 x 80	70,00
80 x 80	82,50
75 x 100	90,00
100 x 100	122,50
120 x 100	131,00
150 x 100	140,00

combinaties zijn mogelijk

levertijd 1 tot 2 dagen

CopyRight en haar medewerkers wenst iedereen
fijne feestdagen en een voorspoedig 2013

Brief Poppo Poppens

Henk Hartog, Groningen

In een oud fotoboek van mijn grootouders Egbert Kling en Elizabeth Poppens lag lange tijd een brief, die Elizabeth's oom Poppo Poppens in 1864 vanuit New York aan haar vader Helenius Poppens had geschreven. Mij is verteld, dat er na die brief niets meer van hem vernomen is. Gezien het verhaal (hieronder) is dat niet vreemd.

Poppo was geboren te Zuidbroek op 10 oktober 1843 als zoon van de timmerman Berend Helenius Poppens en Elizabeth Dieterts Bultema. Zijn broer Helenius werd geboren in 1834, zijn zus Sijpke in 1832. In de Memorie van Successie opgemaakt na het overlijden van zijn vader in 1877 wordt Poppo niet meer vermeld. Echter bij de Memorie van zijn moeder in 1868 staat hij nog vermeld als 'zeeman'. Een verklaring van vermoedelijk overlijden in de tussenliggende periode heb ik (nog) niet kunnen vinden.

Niujork den 7 Julij 1864

Hartelijk Geliefde Broeder!

Daar ik op de drie brieven welke ik u reeds geschreven heb geen antwoord heb ontvangen, veronderstel ik dat mijne brieven niet over zijn gekomen. Waarde Broeder veel heb ik ondervonden en veel gevaren heb ik doorgestaan sinds ik voor het laatst het Vaderland heb verlaten. Ik zal u hier kortelijk vertellen, wat ik ondervonden heb. Toen wij met dat schip in Newjork kwamen, werden wij bedankt en hier had ik het ongeluk in handen van werwers te vallen, welke mij met list en geweld op een oorlogschip brachten. Hier heb ik nu reeds over een jaar op geweest, en veel heb ik ondervonden. Drie maanden heb ik krijgsgevangen geweest, vele van mijne scheepskameraden zijn aan mijne zijde gesneuveld, doch de Goedertieren God heeft mij tot nog toe genadiglijk voor alle vijandelijke kogels bewaard en ik hoop en vertrouw dat Hij mij ook verder genadiglijk bij wil staan en mij nog eens weer in uw midden terug wil voeren, doch Geliefde Broeder mogt dit niet zoo zijn, mogt ook een vijandelijke kogel mij treffen, ween niet te veel over mij, want het is al door mijne eigene schuld gekomen, Geliefde Broeders, vertel onze Ouders en vooral Moeder niet al de gevaren welke ik heb door te staan. Troost hun zoo veel als in uw vermogen is, en mogt gij niet weder van mij hooren, mogt deze Brief mijn laatste zijn, dan Helenius vraag ik van U en Sijpke dat gij onze Ouders wilt ondersteunen in hunnen ouderdom. Vraag vergiffenis voor mij, en ik hoop dat als een kogel mij op zal roepen, dat dan de Genadige Hemelsche Vader mij al mijne Zonden genadiglijk wil vergeven. Mijn schip ligt hier nu in Newjork om frisch volk te nemen daar velen van ons gedood of gekwetst waren en wij hebben nu twee dagen verlof en daar ik dezen brief nu zelf op het postkantoor kan brengen hoop ik dat gij dezen in den besten welstand moogt ontvangen. Groet Vader Moeder Zusters en de geheele famielie vrienden en bekenden van mij en wees ten hartelijkste gegroet van Uwen Broeder

Poppo Poppens

P.S. Schrijf ten allerspoedigste een heele lange brief terug
adres hem toe een scheepsmaat van mij, welke verminkt is geworden
en die hier nu in Newjork is, omdat die altoos weet waar ik ben.
Schrijf het adres even zoo als gij het hier ziet.

P. Poppens

Care of Mr. J. Leisen
Nº 26½ Hamilton Street
Newjork Citij
North Amerika

Morgen Rood, morgen rood,
k'Vrees gewis een vroegen dood
Dra hoor ik trompetten schallen,
Veelligt zal ik dan strijdend vallen,
Ik en menig kameraad.

P.S. Nu Helenius voor ik besluit moet ik u nog zeggen
dat gij niet beschaamt over mij hoeft te zijn want ik
heb het kruis van eer verdient. Zeg moeder dat als ik
in den strijd welke ons weder te wachten staat mogt
vallen dat mijne laatste gedachte aan haar zal wezen.

En nu Vaarwel

Schrijf ten allerspoedigste terug

*P.S. Schrijf ten allerspoedigste een heele lange brief terug
adres hem toe een scheepsmaat van mij welke verminkt is geworden
en die hier nu in Newjork is, omdat die altoos weet waar ik ben.
Schrijf het adres even zoo als gij het hier ziet.*

P. Poppens
Care of Mr. J. Leisen
Nº 26½ Hamilton Street.
Newjork Citij
North Amerika

Morgen Rood, morgen rood.
k'Vrees gewis een vroegen dood
Dra hoor ik trompetten schallen.
Veelligt zal ik dan strijdend vallen.
Ik en menig kameraad.

*P.S. Nu Helenius voor ik besluit moet ik u nog zeggen
dat gij niet beschaamt over mij hoeft te zijn want ik
heb het kruis van eer verdient. Zeg moeder dat als ik
in den strijd welke ons weder te wachten staat mogt
vallen dat mijne laatste gedachte aan haar zal wezen.*

En nu Vaarwel
Schrijf ten allerspoedigste terug.

In deze rubriek komen interessante homepages en nieuwe digitale bestanden aan bod. Tips kunt u mailen aan antonia.veldhuis@hetnet.nl.

De 26^e dag van de Groninger Geschiedenis op 13 oktober jl. in de Groninger Archieven was wederom een bron van inspiratie voor deze rubriek. Ik noem een paar van de tientallen verenigingen die op deze dag met een stand vertegenwoordigd waren. Sommige sites noemde ik al eens.

De *Beeldbank Groningen* kunt u vinden op www.beeldbankgroningen.nl.

Een digitale verzameling van beelden van de gehele provincie, die op verschillende plaatsen bewaard wordt, maar die u via de website in één keer kunt doorzoeken. Ruim 130.000 afbeeldingen, waar voortdurend nog nieuwe bij komen. Het is mogelijk wildcards te gebruiken (een * staat dan voor één of meer letters).

Op www.bibliografiegroningen.nl kunt u zoeken in artikelen en boeken over Groningen. Ook zoekmogelijkheid op schrijver en/of genre. Op het *Historisch Informatieplein Groningen* (<http://startscherm.pronkjewail.nl/front/index.php?id=28>) vindt u onder andere de blokken *Geschiedenis*, *Genealogie*, *Algemeen*, *Personen*, *Stad en Omme-land* en *Het verhaal van Groningen*. Elk met een onderverdeling naar sites over dat onderwerp.

De doelstelling van de *Stichting Oude Groninger kerken* (SOGK) is het in stand houden van historische kerkgebouwen in de provincie en het bevorderen van de belangstelling ervoor. Met recht kunnen deze gebouwen, aldus de site, *Juwelen in het Groninger land* genoemd worden.

Met name *Groninger kerken digitaal* zal voor de stamboomonderzoeker interessant zijn. *Registers* (verklaring van vaktermen), *De Groninger kerken, zes kerken uitgelicht* (driedimensionaal te zien) en *Verhalen van de Groninger kerken* verbinden allen weer door.

Op www.martinikerk.nl staan onder *tijdschrift* enige digitaal te lezen (pdf) exemplaren van *Miniatuur*, *Nieuws over deze kerk*, *Agenda*, *activiteiten*, *beschrijvingen van hoe het was*, *Forum* en *Nader bekeken*.

GAVA is het Gronings AudioVisueel Archief, het Bewegend verleden van Groningen. Ze conserveren, restaureren en bewaren oude films en video's van Groningen. De collectie omvat ongeveer 4500 films, 8500 uur video en 3000 uur audio. Films over Groningen en/of gemaakt door Groningers.

Ze nodigen u uit om dit uitgebreide item te bekijken op www.gava.nl. Na het invullen van uw zoekterm geven de gevonden films: korte beschrijving, datering, titel, maker, nummer, opdrachtgever, soort bron, geluid enz.

Catalogus van audiovisueel materiaal, 1994 - 2009

DS0215 De stad Groningen deel III / K. Terpstra, 1938-1942

Datering: 1938-1942

Titel: De stad Groningen deel III

Maker: K. Terpstra

Nummer: DS0215

Datering: 1938-1942

Thema: Oorlog in beeld

Inhoud: Derde deel van een vijftielfuik over de stad Groningen periode 1938 - 1942. Aan de orde komen: markten in de stad Groningen: de veemarkten, de Grote Markt. De voornaamste straten en de waterloren. Havens: de Noorderhaven, bruggen, schepen en trekschuiten, de Wester- en Oosterhaven. Scheepswerven, bioscopen, plantsoenen: Stadspark, Noorderplantsoen en Sterrebos.

143 fragmenten

De site www.allegroningers.nl heeft een vernieuwing ondergaan. Je hoeft nu niet meer aan te geven in welke bronnen je wilt zoeken, standaard wordt in alles gezocht. Daarna kan desgewenst worden gefilterd op bron, periode, rol en plaats. Ook het resultaat scherm is aangepast. Het aantal getoonde resultaten is groter en de details worden in hetzelfde scherm getoond door een naam aan te klikken. Tenslotte is er een knop toegevoegd om het zoekscherm leeg te maken en een nieuwe zoekvraag te starten.

Op www.groningerarchieven.nl/bronbewerkingen kunt u de bronbewerkingen van de **Schoolmeesterrapporten** en van de **Kentekenregistratie** zien.

De rapporten dateren van 1828, toen de Commissie van Onderwijs vragen stuurde aan de schoolmeesters van een groot aantal Groninger plaatsen. Vragen over (onder andere) topografie, taal, zeden en gewoontes. Van 175 schoolmeesters kreeg zij de antwoorden. Via **lees meer** krijgt u een kaart en de transcriptie.

De database **Kentekens** geeft de nummerbewijzen van voertuigen van 1906-1951. Via **lees meer** kunt u zoeken en foto's en gegevens aanleveren. Er wordt nog aangevuld. Boven het zoekscherm: **Uitgebreide informatie over provinciale kentekens kunt u hier lezen.** Als u **2100** intikt in het zoekscherm van www.groningerarchieven.nl dan krijgt u **Toegang 2100, het Stadsbestuur van Groningen, dat loopt van 1246 tot 1594.** Met afbeeldingen.

Voor de mensen die de website www.gekaaptebrieven.nl nog niet hebben ontdekt: Duizenden epistels – door de Engelsen uit Nederlandse gekaapte schepen meegenomen – lagen eeuwenlang vergeten in een archiefkelder. Vorig jaar is men begonnen deze duizenden exemplaren uit de 17^e en 18^e eeuw te digitaliseren, zodat u ze kunt doorzoeken op trefwoorden, waarbij u aan kunt geven wat voor soort schrijfsel u wilt (brief, testament, slavenlijst enz.) en waarin u de zoekperiode kunt aangeven. Familienieuws, sollicitaties, afrekeningen, notariële aktes, slavenlijsten, zakelijke post en vrachtbrieven. Veel brieven van de “gewone” man/vrouw. Ik vond tientallen over mijn familie. Er wordt nog steeds aangevuld en uiteraard zijn correcties welkom.

Wilt u zien wat voor soort post dit is, op de tv-serie *Brieven boven water* kunt u dit – via “Uitzending gemist” – zien.

Kort nieuws:

Van de *Volkstelling van 1744* van Friesland zijn (stand 28 november) ruim 25 gemeentes ingevoerd en vier in bewerking. Slechts een tiental moet nog.

Op <http://altijdstrijdvaardig.nl>, de site van Anton Musquetier, staan nu 235.000 namen. In het Provinciaal Bestuurlijk Archief op deze site staat iedereen die wat met de

Provincie (de Staten van Friesland) te doen heeft gehad vermeld, het zijn personen die overal vandaan komen. Op deze website ook links naar bijvoorbeeld **Rechterlijk Archief** (gegevens en afbeeldingen), **Handelsregister**, **Stemkohieren**, **Friese militairen 1795-1815** en nog veel meer moois.

Op www.gahetna.nl staan 108 indexen die te doorzoeken zijn via **Collectie / Indexen**. Onder andere **Krijgsraad**, **Suriname**, **Curaçao**, **Hof van Holland**, **Landmacht**, **Defensie** en **Marine**. Bij sommige items zijn foto's gevoegd, zoals bij **Oranjehotel Doodenboek** (strafgevangenis) en bij de **Strafgevangenis Den Haag**.

Op www.genver.nl worden nog steeds nieuwe scans toegevoegd, zoals recent de Stamboeken militairen. Bas Lems legt op <http://stamboomvragenforum.nl/index.php/topic,1076.0.html> het verschil uit tussen militieregisters (www.militieregisters.nl, 1814-1941, in bewerking) en militaire stamboeken.

Groningen	Home
Friesland	Nieuws
Drenthe	29 september
Overijssel	Informatie over de recente toevoegingen door FamilySearch
Flevoland	12 september
Gelderland	Toegevoegd: DTB en BS van verschillende plaatsen in de "Antwerpse Kempen"
Utrecht	1 september - Op zoek naar Jan met de Korte Achternaam ?
Noord-Holland	Alles over: van der Aa, van Ee, van Es, van Os, de Ru en nog veel meer korte achternamen
Zuid-Holland	Naamindex op de Militaire Stamboeken
Zeeland	Tips
Noord-Brabant	Welke Nederlandse plaatsnamen zijn beschikbaar in FamilySearch (FS) ?
Limburg	Dorpen, gehuchten en buurtschappen in Nederland
NL Alg. + BE	Uitgebreide conversie Franse Jaartelling
	Sign in problemen en andere storingen
	Enkele tips n.a.v. de updates door FS in 2011
	Voorouders naar België of Duitsland vertrokken ?

Meer nieuws over genealogie en internet vindt u elke maand op de site van onze eigen Genealogische Vereniging, op www.ngv.nl in mijn **Column**. Tips, trucs, weetjes, genealogie. Voor u, door u. Enige hierboven genoemde sites beschreef ik daar uitgebreid. Verder staan in *Gens Data*, de digitale rubriek in *Gens Nostra* ook elke maand internet gerelateerde artikelen. In december 2012 is dat: Antonia Veldhuis, 'Digit@@l naar Suriname. De overtocht, de DTB, plantages, slaven, kaarten en volkstellingen', in: *Gens Nostra* 67 (2012), pag. 638-650.

Rest me nog u te vragen om leuke websites aan mij door te geven. Dat mag uiteraard ook uw eigen site zijn.

Geschiedenis Literatuur Architectuur Natuur
Duitse boeken voor Duitse prijzen

Boeken over Groningen

BOEKHANDEL
GODERT WALTER

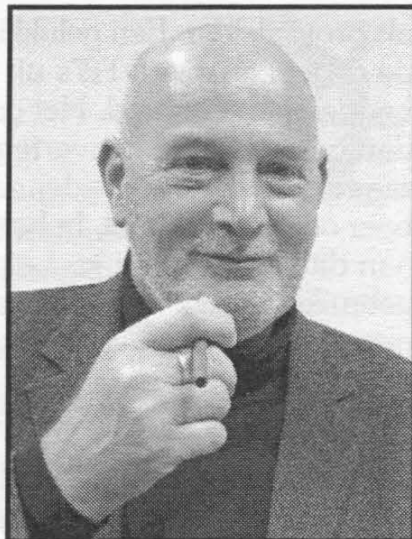
Oude Ebbingestraat 53
9712 HC Groningen

050-312 25 23
info@godertwalter.nl
www.godertwalter.nl

Interview met Bert Schut

Klaas Niemeijer, redacteur

Op een fraaie kamer op de eerste verdieping van het gebouw het RHC Groninger Archieven zetelt de over een aantal maanden gepensioneerde Bert Schut, senior-collectiebeheerder. Vanuit zijn kamer heeft hij uitzicht op het gebouw van de Sociale Verzekeringsbank, over een paar maanden zal hij van die instantie zijn AOW-uitkering ontvangen. Reden te meer om hem – voor wat dan GroninGEN betreft – op de valreep te interviewen.

• **Hoe ben je eigenlijk bij het archief terecht gekomen?**

Ja, dat is een heel lang verhaal. Na twee jaar LTS (opleiding tot huisschilder) ben ik als lichtmatroos in dienst getreden bij de toenmalige K.N.S.M. en heb veel reizen vanuit Amsterdam naar Zuid-Amerika gemaakt. Op een gegeven moment wou ik wel iets anders en ben ik begonnen met de Mavo. Na één jaar kon ik op basis van de resultaten door naar de Havo. Die heb ik afgemaakt, waarna ik werd toegelaten tot de Lerarenopleiding in Leeuwarden voor de opleiding tot geschiedenisleraar. Na die opleiding had ik niet direct een baan en werd ik geplaatst bij het toenmalige Rijksarchief aan de Sint Jansstraat in Groningen. Daar werd ik belast met allerlei werkzaamheden. Bovendien kon ik als medewerker van het Rijksarchief de Archiefschool in Utrecht volgen. Aan die opleiding konden toen alleen archiefmedewerkers deelnemen. Na het afronden van die studie kreeg ik de smaak te pakken en heb me toen laten inschrijven als geschiedenisstudent aan de Rijksuniversiteit Groningen. Het lukte me om die studie naast mijn dagelijkse werkzaamheden te volgen. Mijn afstudeeronderwerp was de Joodse geschiedenis vanaf de Franse tijd. Mijn hoogleraar stelde toen voor om een promotieonderzoek te doen, maar ik had het even gehad met het studeren. Maar ja, hij nam regelmatig contact met me op en bleef aandringen. In 1992 ben ik toch begonnen met een promotieonderzoek: 'de Geschiedenis van de Joden in Groningen tot 1796'. Twee en een half jaar heb ik aan dat onderzoek gewerkt. Tijdens het onderzoek moest ik noodgedwongen het aantal werkuren bij het archief wel verminderen. Na mijn promotie werd ik aangesteld als senior collectiebeheerder bij het archief. Ik heb van te voren al gezegd dat het een lang verhaal zou worden.....

• **Wat heb je zoal bij het archief gedaan?**

Naast de normale werkzaamheden in een archief heb ik me onder meer bezig gehouden met het inventariseren van een aantal familiearchieven, onder meer die van de familie Van Ewsum 1350-1646 en van de familie Van Iddekinge en aanverwante families. Verder heb ik de archieven van de plaatselijke gerechten in het Oldambt 1596-1811, Westerwolde en Bellingwolde 1621-1811, die van Fivelingo 1560-1811, die van Hunsingo 1600-1811 en die van het Volle Gerecht van de stad Groningen 1474-1811 geïnventariseerd. Het waren steeds erg omvangrijke en langdurige werkzaamheden. In tegenstelling tot een modern archief wordt zo'n oud archief niet vooraf geschoond; alles wordt geïnventariseerd.

• **Project DTB**

Op een gegeven moment ontstond het idee om de gegevens van de Doop-, Trouw- en Begraafboeken voor het publiek digitaal beschikbaar te maken en werd ik aangesteld

als projectleider. Een gelukkige bijkomstigheid was het feit dat er al mensen waren die de gegevens van DTB's uit hun interessegebied (b.v. een bepaalde kerk) al digitaal hadden geregistreerd. Het grootste probleem in het begin was om al die verschillende databestanden te converteren tot het gewenste format. Voor de rest leken de werkzaamheden ingewikkelder dan ze in feite waren. Er waren ook al fotokopieën beschikbaar op de studiezaal. In het totaal hebben ongeveer 60 vrijwilligers – niet gelijktijdig – aan dit project gewerkt. Later kwamen de scans van de originelen beschikbaar en de gebruiker kan ze nu zelf inzien. Het project is nog niet helemaal af, er moeten nog wat gegevens worden ingevoerd.

- ***Ik kom de naam B. Schut regelmatig tegen in publicaties over Joodse Nederlanders***

Dat klopt. Na mijn universitaire studie en het promotieonderzoek heb ik publicaties geschreven en bijdragen geleverd aan onderwerpen die betrekking hadden op het Joodse leven in vooral de provincie Groningen. Zo ben ik bijvoorbeeld eindredacteur van Misjpoeg (uitgave van de Nederlandse Kring voor Joodse Genealogie) en redacteur en oprichter van de website www.jodeningroningen.nl. Ach ik kan er nog veel meer over zeggen. Twee dingen wil ik nog even kwijt: Pas in 1796 kregen Joodse mensen een betere status, van 3de rangburger naar min of meer volwaardig burger en tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn er in het toenmalige Nazi-Duitsland, zowel in absolute als in relatieve zin, meer Joodse inwoners ondergedoken geweest dan in Nederland.

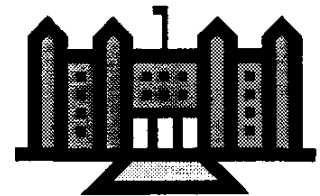
- ***Nog één vraag: Wat ga je doen als je straks gepensioneerd bent?***

Straks ga ik een onderzoek doen naar de geschiedenis van de criminaliteit in Groningen en natuurlijk blijf ik me met de Joodse geschiedenis in ruime zin bezig houden.

Nieuws van de archieven

redactie Henk Hartog

Groninger Archieven, Cascadeplein 4, tel.
050-5992000; www.groningerarchieven.nl

Aanwinsten genealogieën etc. in de bibliotheek (toegang 1957)

27487 **Kuipers en Reinders**. *Voorouders van de families Kuipers en Reinders : kwartierstaat van Niels, Thomas, Mette, Robin, Hannah : onze gezamenlijke voorouders en de tijd waarin zij leefden* / Harry van Dijken. – Groningen : [eigen uitg.], 2012. – 173 p. : ill., krt. ; 30 cm + CD-Rom. Familienamen: Kuipers, Luitjes, Meendering, Engelhardt, Loose, Holsbergen, Santkuil, Reinders, Leeuwerik, Perdok, Redeker, Tolhuizen, Kleveringa, van Oosterom, Huisman.

27571 **Buurma**. *Het Buurmaboek : boeren tussen Uithuizermeeden en Spijk (Gn)* / Arie E. Buurma. – Groningen : [eigen uitg.], 2012. – 512 p. : ill., krt. ; 31 cm. Met literaire bronnenopgave, met register. Begint met het echtpaar Harcke Hebels, van Uithuizermeeden, en Anje Jans van Oosternieland, die in 1662 trouwden. Maar de nadruk ligt op de nakomelingen van Jan Cornelis Buurma te Spijk (1761-1841).

Nieuwe boeken

Klaas Niemeijer, kenjniemeijer@planet.nl

Ondanks de economisch zwaardere tijden is er weer een behoorlijk aantal boeken verschenen. Voor u ligt weer een interessante lijst met nieuwe boeken met een gevarieerd aanbod. Eén van de nieuwe boeken is deel 43 van de Groninger Historische Reeks. In 2012 is men kennelijk weer begonnen om aan nieuw verschenen boeken een nummer toe te kennen; in 2011 was dit namelijk niet het geval. Waarschijnlijk om de kostprijs te drukken is de uitgever gestopt om de boeken van de GHR in gebonden vorm uit te geven. Maar ja, het gaat tenslotte om de inhoud.

De Hunenslag bij Groningen – Die Hunenschlacht bei Groningen, E.W. Oostebink, uitgegeven in eigen beheer, Delft, ISBN 978-90-818901-0-6, 128 bladzijden, €10,00. In dit tweetalige boek tracht de auteur op grond van een oud gedicht aanneemelijk te maken dat er ooit een grote veldslag op de Esserberg bij Groningen heeft plaats gevonden. Tja.... Fraai zijn echter de schutbladen: zowel aan de voor- als aan de achterzijde zijn fragmenten van de topografische kaart van Groningen afgedrukt.

De Noorder Rondritten 1940-1997 – Schaatsstocht door Hunsingo en Five-lingo, Harm Kuper, uitgegeven in eigen beheer, 272 pagina's, ISBN 978-90-8-3088-0-0, geïllustreerd, € 30,00. In 1963 heb ik ooit de Noorderrondrit gereden en in dit boek heb ik het helemaal opnieuw beleefd. Ik denk dat dit ook zal gelden voor meer Noorderrondritveteranen. De auteur heeft in het verleden ook een boek over de Oldambritten geschreven.

Gids voor de hunebedden in Drenthe en Groningen, Wijnand van der Sanden, uitgave W-books Zwolle 2012, 95 bladzijden, ISBN 978-90-23249153, rijk geïllustreerd, €12,95. In dit boek worden alle in Drenthe en Groningen voorkomende hunebedden beschreven. Zeer gunstig geprijsd. Beslist een aanrader.

Harde grond – Kerkelijke verhoudingen in Groningen 1813-1845, John van Zuthem, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2012, ISBN 978-90-23249153, 399 bladzijden, geïllustreerd, veel tabellen, grafieken e.d., € 32,95. Deel 43 van de Groninger Historische Reeks. In dit omvangrijke boek gaat de auteur diepgaand in op de kerkelijke verhoudingen in die tijd.

Het Hinckaertshuis – Zeven eeuwen bouwhistorie en bewoners, diverse auteurs, € 49,50. Uitgegeven door de Stichting Hinckaertshuis, Groningen 2012. In dit boek wordt de historie van het pand Oude Kijk in 't Jatstraat 6 te Groningen beschreven. Volgens de auteurs het best bewaarde 13e-eeuwse steenhuis van Groningen. Verschijningsdatum 20 november 2012. Verdere gegevens (nog) niet bekend.

Joodse Groningers – Een mozaïek, René S. de Vries, € 27,50. uitgeverij Knoop Haren B.V. 2012, ISBN 978-90-6148-185-0, 156 bladzijden, geïllustreerd. Twintig jaar lang verzamelde De Vries materiaal, vaak gebaseerd op mondelinge overlevering over zijn kleurrijke familie en andere, soms notabele, joodse Groningers. De zeventien hoofdstukken van deze publicatie gaan vergezeld van beknopte geneagrammen. Joodse Groningers waren vaak in de zoveelste graad familie van elkaar, gemengde huwelijken waren toen zeldzaam. Ik wil u het motto van de familie De Swaan niet onthouden: "Feest moet je maken, sores komt vanzelf".

Schaatsen in Groningen – 150 jaar IJVG IJsvereniging Groningen, Beno Hofman en Kirsten Otten, uitgeverij InBoekvorm, Assen, 120 pagina's, € 19,90. Op 10 november 1862 wordt de IJsvereniging Groningen (IJVG) opgericht. De vereniging stond aan de wieg van de oprichting van de KNSB in 1882, samen met nog negen andere verenigingen. Dit boek gaat over schaatspret, ijsbanen, schaatsenmakers, kampioenschappen en schaatshelden van toen en nu. Zo komen Ubel Wierda, de uitvinder van de beroemde multiplexschaats, en schaatslegenden zoals de gebroeders Entjes en Jaap Eden aan bod.

Sicke Benninge Croniken der Vrescher Landen mijtten Zoeven Seelanden ende der stadt Groningen – Geschiedenis van Groningen en Ommelanden tot 1530, F.A.H. van den Hombergh en E.O. van der Werff, uitgegeven door het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Den Haag, 2012, € 41,00 (twee banden), ISBN 978-90-5216-180-8, 734 bladzijden in twee banden, garenloos met gelijmde rug. De delen zijn niet afzonderlijk leverbaar. De oorspronkelijke kroniek werd geschreven door de Groningse bierbrouwer en magistraat Sicke Benninge. Dit omvangrijke werk bevat als belangrijkste deel de kroniek van Sicke Benninge, over de periode van ca. 1491-1530, bijgehouden aan de hand van actualiteit en geschreven op basis van schriftelijke bronnen, herinnering en mondelinge getuigenissen.

STADJers – jaren '50 en '60 in Groningen, samenstelling Michael Hermse, uitgeverij Noordboek, € 20,-, 128 pagina's. Het tweede boek met foto's uit de collectie Fotobedrijf Piet Boonstra, het eerste boek *Groningen 1948-1968* was zeer succesvol (en is nog leverbaar). In dit nieuwe deel ligt de nadruk op de Stadjer, de inwoners van de stad Groningen. De melkventer en de sporter, de slager en de restauranthouder, de verpleegster en de eigenaar van de buurtsupermarkt, de verkeersagent en de bouwvakker – allemaal zijn ze te zien tijdens hun dagelijkse, alledaagse bezigheden in de jaren 1950-1960. Met op de achtergrond natuurlijk de door wederopbouw en modernisering veranderende stad.

Uithuizer polders in woord en beeld, Jan Ekema en Teun Juk, Stichting Uitgaven Noord-Groningen, € 49,50, ISBN 978-90-73319-40-0, rijk geïllustreerd, 600 pagina's. In 13 hoofdstukken beschrijven de auteurs de geschiedenis van het gebied boven Uithuizen, 800 jaar inpolderingen, de boerderijen, de arbeiderswoningen en de middenstand. Met veel aandacht voor de bewoners van de boerderijen, wel jammer dat er een index ontbreekt.

Van vreemdeling tot stadjer, Beno Hofman, Boekvorm uitgevers, Assen, Groningen 2012, ruim 120 pagina's, ISBN 978-90-77548-87-5, rijk geïllustreerd, € 14,00. Deel 14 uit de serie Groningen van alle tijden. In 8 hoofdstukken worden tal van onderwerpen uit de stad Groningen belicht. Leuk boek en gunstig geprijsd.

Veenkoloniale Volksalmanak – Jaarboek van de geschiedenis van de Groninger Veenkoloniën, diverse auteurs, uitgegeven door het Veenkoloniaal Museum te Veendam 2012, € 10,90. ISBN 978-90-73777-00-2, 198 bladzijden, rijk geïllustreerd, Al weer de 24ste uitgave van deze erg interessante en bovendien zeer aantrekkelijk geprijsde almanak.

Vragen en antwoorden

redactie Johan Waterborg

Deze rubriek is bedoeld voor specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Groningen en voor algemene vragen van genealogische aard. Antwoorden komen van de GroninGEN-lezers; de redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen.

Voor deze rubriek gelden enkele "spelregels":

- Formuleer uw vraag zo bondig mogelijk;
- Per inzender worden niet meer dan drie vragen per keer behandeld. Indien u meer dan drie vragen instuurt dan worden deze verspreid over meerdere afleveringen;
- Vergeet bij schriftelijk gestelde vragen niet uw volledige adres te vermelden;
- Het kan gebeuren dat uw vraag door de redactie ingekort of anders geformuleerd wordt;
- Als u het antwoord weet op een vraag, stuur deze dan niet (alleen) aan degene die de vraag gesteld heeft, maar ook aan de redacteur van de vragenrubriek. Het antwoord wordt dan in de GroninGEN geplaatst zodat alle lezers er kennis van kunnen nemen. De redactie doet geen onderzoek naar aanleiding van gepubliceerde vragen.

U kunt uw vragen en antwoorden sturen naar: J.A.P. Waterborg, Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer, tel: 050-230 34 40, e-mail: waterborg@ziggo.nl.

ANTWOORDEN

2010/05 Betekenis 'Boude'

Nog één keer komen we terug op de betekenis van het begrip 'Boude' (zie jaargang 2011 pag. 31, 2010 pag. 68 & 99).

In het rechterlijk archief van Zuidbroek komt het begrip Boude/Boute meerdere malen voor. Als eerste in een akte van december 1608. Er wordt in de Zuidbroekster akten ondermeer gesproken over de 'boven boutte', de 'suider boutte', 'veenbouten' en boutte als algemeen begrip. Ook wordt boutte genoemd als bezit van een specifiek persoon, zoals 'Tiacko Harmens boutte'. Boute blijkt dus inderdaad een aanduiding van het begrip 'akker' te zijn, en nogal specifiek voor de omgeving van Zuidbroek en Muntendam.

Johan Waterborg, redactielid

2012/01 Frankes

Overl./aang. Leeuwarden 13-12-1942/15-12-1942, gesl. vrouw, leeftijd 82 jaar, dr. van Arjan Frankes en Tetske Huizinga, wed. van Gerrit Stobbe.

Bram van der Laan, Heiloo

Boldraagster (zie ook GroninGEN 2012 nr. 2, blz. 59, en nr. 3 op blz. 92)

Waarschijnlijk is een boldraagster een broodverkoopster. In Friesland wordt voor brood het woord bôle gebruikt.

Klaas Pera, Veenendaal

Bestuur van de afdeling Groningen

<functie>@groningen.ngv.nl

Voorzitter	G. Zuidema, Zilverlaan 30, 9743 RK Groningen	050-5776363
Penningmeester en vice-voorz.	H. Boels, Stadsweg 47, 9791 KA Ten Boer	050-3023207
Secretaris	H.J. Timmer, Coronastraat 14, 9742 EG Groningen	050-5711142
Bestuurslid (en CALS)	T.K.J. Wagenaar, Spieghelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701

Redactie GroninGEN

redactie@groningen.ngv.nl

H.J.E. Hartog	Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen	050-5253333
K. Niemeijer	Boerhoom 56, 9481 HZ Vries	0592-542262
T.K.J. Wagenaar	Spieghelstraat 103, 9721 JT Groningen	050-5266701
J.A.P. Waterborg	Vijverweide 13, 9791 EA Ten Boer	050-2303440

Knipseldienst

knipseldienst@groningen.ngv.nl

M. Becker-Jager	Frankrijklaan 49, 9501 RN Stadskanaal	0599-614257
-----------------	---------------------------------------	-------------

Webmaster

webmaster@groningen.ngv.nl

D. Uuldriks	Velthoek 24, 9642 RB Veendam	0598-633833
-------------	------------------------------	-------------

GroninGEN

wordt uitgegeven door de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Groningen en verschijnt drie keer per jaar.

Losse nummers eerdere jaren kosten € 1,00 per stuk en € 2,00 per jaargang, exclusief porto. Te bestellen door overmaking op genoemde girorekening, o.v.v. de gewenste nummers of jaargang(en).

Abonnementen

GroninGEN wordt gratis toegestuurd aan de leden van de NGV-afdeling Groningen. Overige leden van de NGV kunnen zich abonneren via een bijkomend of gezinslidmaatschap van de afd. Groningen à € 9,00 per jaar, aan te vragen bij de landelijke ledenadministratie NGV, Postbus 26, 1380 AA te Weesp.

Andere belangstellenden kunnen een los abonnement nemen door overmaking van € 9,00 op rekening 556 30 62 t.n.v. NGV-afdeling Groningen te Ten Boer, o.v.v. 'Abonnement GroninGEN'.

Schrijvers-exemplaren

Schrijvers van artikelen krijgen een auteursexemplaar. Meerdere exemplaren te verkrijgen tegen een gereduceerd tarief, mits vooraf aangevraagd.

Voor **spelregels**, **verantwoordelijkheden** en **advertentiemogelijkheden**: zie onze website.

Oude nummers

Losse nummers 2009 t/m 2013 kosten € 3,00 en volledige jaargangen € 9,00, inclusief porto.

Kopij voor GroninGEN

Kopij voor het volgende nummer uiterlijk **begin maart** toesturen aan het redactieadres: **Snelliusstraat 28, 9727 JN Groningen** of via een e-mail naar de redactie (zie hierboven).

Website NGV afdeling Groningen:

<http://groningen.ngv.nl>

Inhoud GroninGEN

januari 2013, jaargang 20, nr. 1

Voorwoord	1	Cd-rom Een bron van Lief en Leed	20
Afdelingsprogramma + Agenda	2	Brief Poppo Poppens	22
Naamslijst XXXI: Roderoegeld		Allem@@l digit@@l 38	24
Borgercompagnie, 1763.	4	Interview met Bert Schut	27
Bestuur en Beleid	5	Nieuws van de archieven	28
Genealogisch voorstellen	6	Nieuwe boeken	29
Nieuwkamzool.	7	Vragen en antwoorden	31
Jan Ailkes kwam niet van Leens	10	Colofon	32
Unico Wilkens e.a. in Suriname.	15		